

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Fra
Vallekilde Folkehøjskole
85

Udgivet af Selevsforeningen
1978

FRA VALLEKILDE
FOLKEHØJSKOLE

85

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN
1978

Solidaritet eller kærlighed

Markus 14,3.-9.

Medens han var i Betania, I Simon den Spedalskes hus, og sad til bords, kom der en kvinde, som havde en alabastkrukke med ægte, meget kostbar Nardussalve, hun brød krukken i stykker og hældte salven ud over hans hoved. Derover harmedes nogle og sagde til hverandre: »Hvad skal det til at ødsle sådan med salven? Den salve kunne jo være solgt for over tre hundrede denarer og være givet til de fattige«. Og de overfusede hende. Men Jesus sagde: »Lad hende være, hvorfor volder I hende bryderi? En god gerning har hun gjort imod mig. De fattige har I jo altid hos jer, og når I vil, kan I gøre vel imod dem, men mig har I ikke altid. Hun gjorde, hvad hun kunne, hun har forud salvet mit legeme til min jordefærd. Sandelig siger jeg eder, hvor som helst i hele verden evangeliet prædikes, skal også det, som hun har gjort, fortælles til minde om hende«.

Dagens evangelium er en af de smukkeste beretninger i Nye Testamente. Den er enkel, den er forståelig og ligetil. Det er dårlig nok, den behøver en prædiken.

Den handler jo om os; vi de rimelige, solidariske borgere med de sociale interesser, som sidder til bords med Jesus – og hvad sker der? Ind træder en kvinde med sin rørlige formue i sine hænder, nemlig en krukke salve, hvis pris dengang svarede til en årsløn på lavtlønsområdet, altså nu 60 - 70.000 kr. Hun bryder krukken og hælder indholdet ud over Jesus. Og der kunne historien

for den sags skyld godt have sluttet, for hende hører vi ikke mere til. Men når historien ikke slutter her, skyldes det os; for vi er ansvarlige folk med sans for værdierne, og vi vågner pludselig op til den bedste af alle sysler, nemlig forargelsen på andres vegne. Vi har det nemlig ikke med at spille værdierne – vore egne som andres.

Det skulle således være en sær menneskehed, som ikke ville søge at gøre denne enkle tekst kompliceret. For, siger vi, der må jo findes en rationel og psykologisk eller religiøs, moralsk forklaring på kvindens sære adfærd, også kaldet kærlighed. Og det har man da også forsøgt. Hos Lukas er forklaringen den, at kvinden i dagens historie er byen Bethanias prostituerede. Og så er situationen jo klar, og hendes motiver åbenbare. Mangfoldige prædikanter har da også med flid anvendt dette tema for at forkynde, at der også er frelsesmulighed for den slags damer. Blot de angrer tilstrækkeligt, kan de nå at komme med i det gode selskab. Men vi kan vel her blive enige om, at dette hverken er Lukas eller evangelium. Lukas' synderrinde-begreb får kun mening, hvis vi med os selv føler, at vi er lige så fuldt prostituerede som kvinden, men uden hendes kærlighed. Og lad da enhver om det.

Men man kunne se teksten på en helt anden måde, nemlig ved at lade det væsentlige være Jesus egne ord i Markus beretning, at hun er kommet for at »salve mit legeme til min Jordefærd«. Det er en religiøs og smuk tolkning, som kan bringe os ind i påsken på rette vis, stemme sindet til højtid ved hjælp af en anonym kvinde, som eventyragtigt træder ind i hans tilværelse, salver ham til lidelse – og forsvinder igen. Men heller ikke dette er evangelium, men snarere menneskelig opbyggelighed.

Nej, som jeg sagde til en begyndelse, historien er enkel og ligetil. Den handler om kærlighed. Kærlighed her og nu. At kvinden måske rent intuitivt har kunnet fornemme Jesus kommende lidelse, skal jeg lade være usagt.

Men med sin handling, som udspringer af helt umiddelbar og overstrømmende kærlighed, opfylder hun det ene bud i loven. Hun ødsler så at sige med livet – det liv hun selv havde fået i al dets ødselhed, det giver hun videre uden mål og vægt. Et smukkere billede på Gudsriget kan man næppe forestille sig. Men selv om vi udmærket ved, at vor egen tilværelse i enhver henseende har beroet på og vil bero på kærlighedsgerninger, så spørger vi i vor ulydighed mod livet, mod kærligheden, om – andres kærlighed, vel at mærke, ikke godt kunne have været bedre anvendt.

For hvad skete der?

De pæne borgere ved bordet løftede hovederne og skældte hende ud. Den kærlighed, sagde de, kunne være givet til de fattige, til de syge, daginstitutionerne, de åndssvage, de gamle, de enlige – for ikke at tale om u-landene. Og videre har de sagt: Så megen kærlighed er forargelig, når den administreres så tåbeligt. Men kom med de 300 denarer, så skal *vi* nok gøre godt med dem.

Og de har set på hende, som var hun noget katten havde hentet ude på Christiania – og i øvrigt fortsat med at spise med servietten godt op under hagen. Og vi kender den tankegang fra os selv og fra samfundsdebatten. Når der skal bygges en kirke i en forstad eller et u-land, så hører vi de samme sige det samme: For de 6 mill. kroner kunne vi i stedet sørge for de sultne, de syge og de fattige. Og hvor velmenende og godt den slags ellers lyder, så er det dog alt sammen flugtveje væk fra den jordiske virkelighed, som handler om kærligheden her og nu. Flugtvejen hedder i dette tilfælde solidaritet.

Men solidaritet har intet med kristendom at gøre. Den er et nyttigt fænomen i tiden, som tjener til at nyttiggøre den enkeltes egoisme med henblik på at løfte små eller store grupper i samfundet en tak op til forventelig fælles gavn.

Kvinden svarer da heller ikke på disse moralske udsagn fra borgerskabet. For kærligheden er på en måde skabelsens sprog, og det sprog kender ikke til det gustne overlæg – og kræver ikke bevis.

Men Jesus da? hvad er hans reaktion? Ja, hans nøgle-replik er ikke uden ironi og ikke uden dyb virkeligheds-sans. Han siger: En god gerning har hun gjort imod *mig*. De fattige har I jo altid hos jer, og *når* I vil kan I gøre vel imod dem. Men *mig* har I ikke altid.

»De fattige har I jo altid hos jer«, sagde han. Ja, 2000 år efter har vi stadig de fattige hos os og kan gøre vel imod dem, når vi vil, med al vor hjemmestrikkede solidaritet og professionelle kølige omsorg. Det er ikke meget, vi har formået – ofte kun at erstatte det ene fattigdomstegn med et andet, men nutidens solidaritetsreligion kender ikke måde med sin selvtilfredshed, den kender ikke til skyld eller nåde, men til planlægning. Den vil indrette livet og være livet. Den gør livet til en ideologisk foreteelse, hvor regnestykket går op. Men livet er anderledes, det lader sig ikke erhverve ved slagord. Det gives i overflod – og skal gives videre, som man selv har fået det, og således forstået dømmes vor maskerede egoisme som den egentlige fattigdom. Og derved bliver Jesus ord om de fattige, som I altid har hos jer, til den skarpeste og mest afslørende ironi.

På det jordiske plan kan vi jo sagtens indrette os på at tåle livet på næstens bekostning, skabe os selv sikkerhed og redde os selv, med hvad der nu måtte være af slagord på markedet, men hos Jesus hedder det, at mennesket skal give sig selv ubetinget. Og mellem menneskelivet og gudsriget stiller korset sig imellem.

Det hører således til vore selvskabte vilkår, at vi i evangeliet møder kærligheden enkel og ligetil, men også til de samme vilkår, at vi i vor ulydighed søger at undslippe kærligheden og i stedet skaber os nye og uforpligtende

begreber, som skal tjene til at dække over vor egenkærlighed – eller forsøge at lade menneskelig retfærdighed blive salighedens målestok.

Men vi, som sad til bords i Bethania har da kun at bede om, at vi måtte høre ordet, så vore beregninger, vor idealisme og ideologiske bedreviden må visne ved korsets fod. Så vi begriber, at vi lever af kærlighedsgerninger. Så vi må sige: Tak, Herre, fordi der ikke er retfærdighed til. Tak for din nåde.

Derfor mindes vi denne palmesøndag kvinden med alabasterkrukken.

Amen.

Georg Veit

Fra Vallekilde højskole

Vallekilde højskole har gennem årene med stor pietet fastholdt de gamle kursustider med sommerskole og vinterskole. Den eneste ændring har bestået i, at man indførte fællesskole for 20 - 25 år siden. Ellers har vi hidtil fastholdt tidspunkterne, maj og november. Men også det er der nu rokket ved. I år begyndte vinterskolen den 1. oktober og endnu en tradition er brudt.

Det betyder, at vi nu har tre kurser på hver tre måneder. Men vi har dog beholdt »den gamle vinterskole« på fem måneder for at gøre det rigtig indviklet. Når vi har taget denne beslutning, så hænger det sammen med, at vore udlejningsindtægter har været faldende og vore generalomkostninger stigende i de sidste år. De nye kursustider sikrer en mere jævn belægning og dermed en bedre udnyttelse af skolens kapacitet.

Vi har således nu en rimelig fyldt vinterskole og er godt i gang med arbejdet. Atter i år har vi bemærket, at gennemsnitsalderen fortsat stiger, og at der talmæssigt er balance mellem de to køn. Det kan heller ikke undre, at en stor del af eleverne er arbejdsledige. Et nyt højskolemønster er ved at komme til syne.

Af årets begivenheder skal jeg blot nævne to. På vinterskolen 1977/78 besluttede man sig for en udenlandsrejse, og turen gik til Holland. Forinden havde man lavet forarbejde omkring en række emner i byplanlægning, kystområdet og kunst. Og vel ankommet til Amsterdam gik grupperne i gang med arbejdet og gjorde det godt. Vi

havde under vort besøg megen glæde af en af mine gamle venner fra Krogerup, som nu er skoledirektør for Amsterdam. Han hedder Willem Leuwenbourg og er dansk-talende hollænder. Han gav os både det store overblik og de små nyttige tips og lettede dermed vejen for os. Men jeg vil også fra samme vinter nævne den arbejdsgruppe, som satte sig for at lave en brochure om Vallekilde højskole. Den diskuterede, skrev, klippede, kasserede med umådelig energi, og den blev ved, til det færdige resultat lå på bordet til aftalt tid. Vi lod dette produkt trykke som det var og har siden brugt det som skolens officielle brochure.

Vi har længe håbet på at kunne komme i gang med et energibesparende projekt, og i år lykkedes det at få de fornødne midler bevilget. Vi har da brugt sommeren på at få installeret nye oliefyr, varmeautomatik, termostater samt forsatsvinduer. Endvidere har vi fået isoleret hulrum hist og her. Arbejdet er nu tilendebragt, og efter de sagkyndiges mening er der ikke meget mere, vi kan gøre i et bygningskompleks som vort. Næste større opgave må bestå i at få Røde Fløjs murværk fuget og repareret, og derefter kommer turen til den gamle gymnastiksal. Målet er, at denne fornemme bygning senest i 1984 fremstår i en smuk gennem-restaureret skikkelse. Men det er en større sag, som I nok kommer til at høre mere om, fordi denne opgave ikke kan klares uden hjælp fra mange sider.

Skolekredsen

I februar fyldte skolens formand, Poul Christensen, 70 år, og på generalforsamlingen i august meddelte han, at han nu agtede at gå af: Poul Christensen har siddet i skolens bestyrelse i 16 år, deraf de 12 år som formand. Vi har alle meget at være Poul Christensen taknemmelig for.

Med ro, venlighed og frisind har han formået at lede bestyrelsesarbejdet, så alle befandt sig godt.

På generalforsamlingen blev konsulent Hans Bertelsen nyvalgt til bestyrelsen. Skolens nye formand blev sparekassebestyrer Kristian Brøns Petersen og som næstformand valgtes skyldrådsformand Helge Larsen, Tjebberup.

Efterårets møder

Elevmødet havde i år lidt flere deltagere end sidste år. Ellen Schou lagde ud med et foredrag om vækstproblemer og derefter hyggede man sig i festsalen til ud på de små timer. Jubilarsammenkomsten havde i år samlet 180 deltagere til festmiddagen i gymnastiksalen. Aftenen forløb traditionen tro med taler, sange og udveksling af erindringer fra de gode gamle dage.

Efterårsmødet blev indledt af finansminister Knud Heinesen, som havde til opgave at skildre vor økonomiske situation. Det er jo ikke noget opmuntrende emne, men Heinesen var god ved os. Han piskede os ikke med skorpioner, men bad os blot være tilfredse med lidt mindre, så vi siden kunne få råd til lidt mere i lønningsposen. – Derefter talte forstander Karen Møller fra Den internationale Højskole. Hun har i en årrække siddet i Bruxelles og fortalte levende om Danmark og danskerne set udefra.

Om aftenen læste skolens lærerkreds Dario Fo's »En tilfældig anarkist's hændelige død«, en farce, som takket være Jørn Fugl's indsats blev en meget morsom forestilling.

Om søndagen talte jeg om Karen Blixen og hendes opfattelse af nemesis og skæbne. Hans Sølvhøj sluttede dagen med et klart og godt overblik over den danske folkekirke. Som sædvanlig var der god tilslutning til foredragene; også om mandagen var der mange tilhørere

til Margrethe Aukens spillevende foredrag om sin barndom som Grundtviganerbarn konfronteret med en problemfyldt nutid. Dette foredrag havde nok kunnet bære en debat, men det lader sig ikke gøre i vor gymnastiksal med 200 mennesker i salen. Mødets sidste taler var borgmester Thule Hansen, som talte om folkelig eller professionel styring. Det blev en god afslutning på et godt efterårsmøde.

Fremtiden

Det er sidste gang jeg skriver beretning om årets gang i dette årsskrift. I efteråret blev jeg opfordret til at blive præst for Vallekilde Valgmenighed, og i foråret 1979 tiltræder jeg mit nye embede. For Herdis og mig kom det som en overraskelse at modtage en sådan opfordring. Og en glædelig overraskelse, skal det tilføjes. Men jeg har længe vidst, at jeg gerne ville være præst – og jeg har da også i ledige stunder prøvet at læse mig frem til dette mål. Og under alle omstændigheder har jeg regnet med at forlade forstanderstillingen i løbet af tre til fem år. Jeg har tjent i højskolen i 25 år og ikke hørt til de dovne. Men alting har sin tid, og hvis man skulle nå at realisere en ungdoms drøm, måtte det ske inden man blev for gammel og for slidt i indtrækket. Det er således et spil af tilfældigheder, at det blev nu, jeg står af – og ikke om nogle år. Det er således et stort privilegium at kunne blive på en egn blandt mennesker, man kan lide og i nærheden af en skole, som man også har et nært forhold til.

Pæne og rare mennesker har udtrykt deres forundring over, at en højskoleforstander kan finde på at ville være præst. Det er nu ikke så forunderligt endsige sjældent i Danmarkshistorien. I de gode gamle dage var højskolen en god forgård til menigheden og for utallige teologer en indgang til menigheden. For mig er det i hvert fald en naturlig overgang at gå fra det folkelige til det kristelige,

og det hænger selvfølgelig sammen med, at min kommende menighed er en ordets menighed og ikke en vækkelsesmenighed – selv om den paradoksalt er et produkt af vækkelserne.

Hvad disse, måske sære ord betyder i virkeligheden, kan man læse sig til i den prædiken, som findes aftrykt i årsskriftet. For mig er det en god opgave at skulle forkynde evangeliet hver søndag på et forståeligt dansk, som det har været skik i vor kirke, at døbe børn, konfirmere dem, vie dem og være sammen med dem, når døden kommer.

Jeg har kun tilbage at sige tak for 10 år på Vallekilde – ikke altid nemme år, men alligevel gode år. Herdis og jeg vil ønske vore efterfølgere held og lykke til.

Glædelig jul og et godt nytår
ønsker

Herdis og Georg Veit

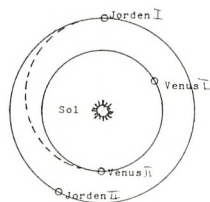
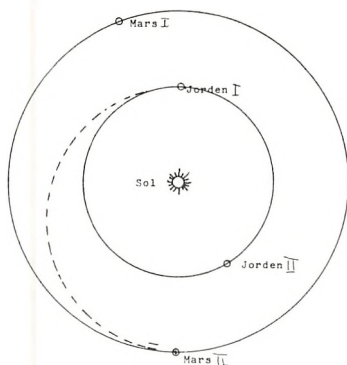

Veje i Verdensrummet

Når det gælder flyvning plejer den nemmeste og mest økonomiske rute mellem to punkter at være den rette linie. Der er dog en form for flyvning hvor det ikke gælder – rumflyvningen. Når det gælder flyvning fra en planet til en anden, må man tage hensyn til at planeterne bevæger sig i ellipseformede baner med solen i det ene af ellipsens brændpunkter. De fleste af planetbanerne er nogenlunde cirkelformede, og ved en flyvning fra Jorden til en anden planet skal man altså bevæge sig fra en cirkelbane til en anden.

Den bane man almindeligvis vælger har et navn, den hedder Hohmann-banen. Den vil ofte være den mindst energikrævende og dermed den man lettest og billigst kan benytte sig af. Et eksempel på Hohmann-banen er tegnet nedenfor. Af tegningen ses, at den planet, man vil ramme, og Jorden skal stå i et ganske bestemt forhold til hinanden, for at et opsendt rumskib, der følger Hohmann-banen, skal skære planetbanen samtidig med, at planeten selv når frem. Derfor kan man kun opsende rumskibe på visse tidspunkter der vender tilbage med forskellige mellemrum, alt efter hvilken planet, man har udset som mål. Eksempelvis går der ca. 400 dage mellem hver gang man kan flyve mod Jupiter medens der går hele 780 dage mellem hver gang man kan benytte Hohmann-banen til Mars.

Hertil kommer at den økonomiske bane er langsom. En tur til Venus 143 døgn, mens en tur til Uranus varer 16

Jorden I og Planeten I er jorden og planetens stilling ved afskydning af sonden- J 2 og P 2 er disses stillinger ved ankomsten.

år, for slet ikke at tale om de 45 år en tur til Pluto vil tage. Det vil kunne knibe med, at de videnskabsmænd, der sender rumskibet af sted, vil få resultater tilbage i deres levetid. Vil man have rumsonden både frem og tilbage varer det endnu længere, idet det ikke er nok med at hjemturen naturligvis tager lige så lang tid, men man må ovenikøbet lade rumskibet kredse om planeten indtil dennes stilling i forhold til Jorden bliver egnet til tilbageturen.

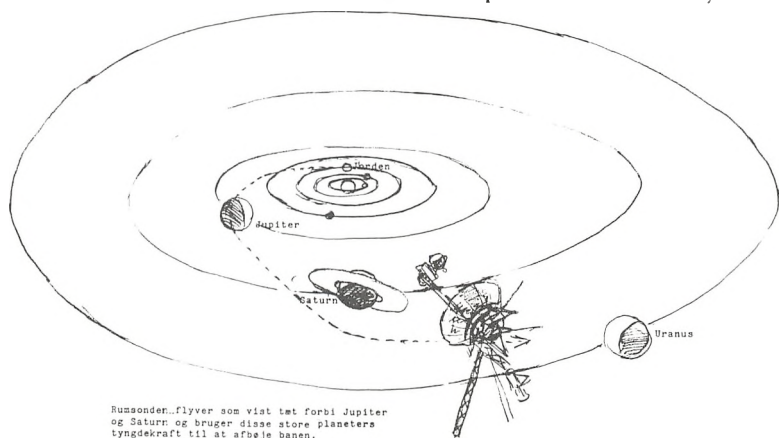
For øjeblikket er et par amerikanske rumsonder ude på en langtur til Jupiter. De afgik efteråret 77 og er fremme i løbet af sommeren 79. De knapt to års flyvetid er noget mindre tid end man ville have brugt hvis man havde benyttet Hohmann-banen uden variationer. Det har man da heller ikke. Det er så snildt, at man kan benytte de store planets tyngdefelter efterhånden som man passerer dem til at afbøje rumsondernes bane og samtidigt give dem ekstra fart på. Selvfølgelig skal opsendelsestidspunktet beregnes ekstra nøjagtigt når flere planets placering skal have indflydelse på rumsondernes bane og fart, men til gengæld opnår man en energitilførsel. Der går imidlertid mere end 100 år før planetkonstellationen er så gunstig for en rejse til Jupiter, videre til Saturn, Uranus

og om alt går vel, helt ud til Neptun, som den var efter-
året 77.

Da energiens størrelse er konstant, kan man sige, at rumsonden fratager de passerede planeter nogen energi og derved også ændrer deres bane og fart, men da de amerikanske Voyage-rumsonder vejer 800 kg stykket, rokker de ikke målbart ved planeternes baner.

På selve rumfærden orienterer sonden sig ved hjælp af fotoceller. Disse er indstillet på tre eller fire lysende punkter og begynder et af disse punkter at forsvinde, sættes automatisk småmotorer i gang for at rette banen ind. Ikke nok med at rumsondens bane naturligvis hele tiden skal være pinlig korrekt, men selve sondens stilling i rummet skal hele tiden være således, at radioantennen vender mod Jorden. Mister man radioforbindelsen er det hele naturligvis spildt om ikke på gulvet så i verdensrummets uendelighed, så medens de fleste funktioner i kapslen er dublerede således, at svigter et led, træder en reserve til – så er orienteringsmekanismen sikret endnu bedre.

Alle oplysninger om Jupiter og de andre planeter skal til sin tid hentes ned via radio, men på selve turen benyt-

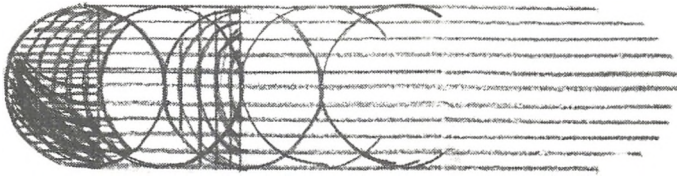
tes radiosignalet også til at bestemme position og hastighed. Hastigheden måles ved at måle frekvenserne på signaler til og fra sonden. Meget populært sagt ville det være, som hvis man bestemte hastigheden på et bortkørende tog ved den tonehøjde dets fløjtesignal opfattes med. Afstandsmålingen er principielt den samme som man anvender ved radar. Ryster man ikke på hånden ligger præcisionen på mellem 5 og 15 meter.

Når det gælder rejser i rummet, behersker man altså nu en teknik, der gør det muligt at sende ubemandede sonder ud i vort eget solsystem og få dem til at lande på andre planeter. Amerikanerne har landet en Viking rumsonde på Mars og allerede sidst på året afsendes en rumsonde, der skal lande på Venus, også russerne er ved at forberede en landing på denne planet. Russerne viste ved deres ubemandede månerejse, at man kan opnå gode resultater og indsamle prøver, der kan hjembringes, og det er nok denne teknik, der må videreudvikles, når det gælder undersøgelserne af solsystemets planeter. Bemandede rumflyvninger til andre mål end månen og eventuelt Mars, kan næppe lade sig gøre dels på grund af planetoverfladernes beskaffenhed – Jupiter har således slet ikke en fast overflade – dels på grund af de ublide forhold der hersker på nogle af planeterne. På Venus skal man kunne udholde ca. 500 graders varme og et tryk der nærmer sig de 100 atm, hvis man vover sig ud af en beskyttende kapsel. Dertil har de store planeter tyngdefelter der sikkert vil gøre det umuligt for et jordmenneske at stå oprejst.

Med den nuværende teknik kan der skabes nok energi til flyvninger uden for vores solsystem. Dels ved selve raketens affyring men også ved at opsamle solenergi på vejen. Men ved rejser uden for vort eget system melder afstandene sig som en hindring der virker uovervindelig – og med vor nuværende viden også er det. En rejse til

den nærmeste stjerne uden for vort eget system er en rejse der er 6.000 gange længere end til vort solsystems fjerneste planet Pluto. Det er en rejse lyset er 4,5 år om at tilbagelægge, og da vore sonders hastighed kun er nogle få hundrededele af lysets vil det tage umindelige tider at få et rumskib i nærheden af andre stjerner.

Lene Gedde

Vallekilde i Vridsløse

For fjerde år i træk har vi på højskolen gennemført et samarbejde med statsfængslet i Vridsløselille. I skrivende stund er jeg selv med i projektet for tredje gang og vil om nogle dage føle trang til og da også blive afkrævet en vurdering af et forløb, nu vil jeg gerne delagtiggøre årsskiftets læsere i nogle oplevelser og betragtninger.

Historien er, at undervisningsafdelingen i statsfængslet kort efter at den i det hele taget var blevet oprettet, henvendte sig til os i Vallekilde for at høre, om vi var interesserede i et samarbejde. Deres problem var, at de i Vridsløse, der er Danmarks bedst sikrede fængsel, havde en del langtidsindsatte – defineret som folk med domme på fem år og derover – som de havde vanskeligt ved at holde liv i, det vil sige de havde vanskeligt ved at motivere dem for at beskæftige sig med deres egen fremtid og verden uden for fængslet. Det er forståeligt. En dom på et fængselsophold i et længere åremål må kunne tage modet fra de fleste og gøre fængslets verden til hele verden og få fremtiden til at fortone sig som noget uvedkommende. Planen blev, efter at forskellige ideer var gennemdrøftet, at to lærere fra højskolen sammen med 16 - 20 elever hver eftermiddag skulle drage til Vridsløse, og der blandes med et lignende antal danske langtidsindsatte, for atter at deles på to studiekredse som højskolelærerne så stod for undervisningen af.

Den første gang vi drog af sted fra Vallekilde, og den første eftermiddag i fængslet, vil høre til de oplevelser,

jeg tydeligt husker – heldigvis med glæde. Da en 6 - 8 porte, gitre og døre var blevet låst op og i bag os, sad jeg med et hold elever, der gjorde, hvad de kunne for ikke at se hinanden an. Men en vis fortættet spænding gav en betydelig kropsvarme. Jeg har senere været glad for, at jeg greb mig selv i at bede om at få et vindue lukket op. Det havde – ved jeg nu – næppe gjort så meget, men det havde ikke gjort det lettere, hvis jeg havde følt, at jeg var startet med at dumme mig. Vridsløse er et sted hvor tingene ikke sådan lader sig åbne!

Så gik det over stok og sten, jeg mindes ikke at have mødt en samling elever mere velvillige og morsomme og med en erfaringsverden, der gjorde det let at få sat kød og blod på selv de køligste teorier. Senere er det gået op og ned med undervisningen, går det skævt, er man hjælpeløs. På en kostskole er man afhængig af sub-miljøet, det vil sige elevernes indbyrdes relationer uden for undervisningen. Hjemme på højskolen lever man med det, ved noget om det, kan endda engang imellem gribe ind. I fængslet kender man det ikke og kan intet foretage sig. De to grupper – højskoleeleverne og de indsattes møde er naturligvis det helt dominerende i situationen – undervisningen kan kun blive det man mødes over, men det skal alle stiltiende acceptere og forstå, ellers lysner det i hvert fald lærerens hårfarve.

Det er en sund oplevelse for en selv og de elever, der er med. Men det kan være svært at forklare, hvad man oplever, hvad man lærer. Dog noget af det er til at forklare, måske det man godt vidste i forvejen, men nu ved bedre.

Man har, med mindre man stritter svært imod, en tilbøjelighed til at betragte kriminelle, som en ensartet gruppe af afskyvækkende personer. Det er helt forkert. For det første er der stor forskel på selve kriminaliteten. Der er ikke mange lighedspunkter i den kriminelle handling, der består i at forfalske bilag og bytte om på debet og

kredit, og et bankrøveri. Der er ingen lighedspunkter mellem den raffinerede pengeafpresning og affektdrabet på konen. Og man kan ikke se på folk, hvem der har lavet hvad.

For det andet møder man alle personlighedstyper, fra den stupidt selvhævdende til den intelligente og hjælpsomme. Indadvendte såvel som selskabelige.

Man skal være i besiddelse af betydelig og velplejet følelseskulde, hvis man skal slippe igennem det 14-dages besøg i Vridsløse uden at sidde tilbage med nogle rodede følelser. Men også rent fornuftmæssigt er det svært at se visdommen i samfundets behandling af sine hårdeste kriminelle afvigere. Det må være helt udiskutabelt, at *ingen* bliver bedre tilpasset samfundet ved at sidde i Vridsløse Statsfængsel. Alene det faktum, at 80 pct. af dette fængsels indsatte vender tilbage efter løsladelsen, gør en diskussion overflødig. Man skal ikke tro, at samfundet i almindelighed får en langtidsfange til at opfatte sin kriminalitet, som en for ham uønsket afvigelse, ved at isolere ham i en mindretalsgruppe. Vi taler om afvigelse, for fangen er det en konflikt mellem ham og samfundet. Hos nogle – navnlig dem der sidder med lange domme for berigelsesforbrydelser – kan denne konflikt få politisk udformning, hos andre er den mere uformuleret, men ikke lettere at slippe fri af. Noget i vor børnelærdom gav os en tilbøjelighed til at holde på den svage part og de langsomme heste.

For dem, der opfatter konflikten politisk, er problemstillingen enkel og tilpas uimodsigelig: Nogle har meget, de fleste en del, nogle få har ikke noget. De bedst fungerende værdimekanismer opfordrer alle til at skrabe til sig. Dem, der *har*, fastsætter spillereglerne, så de bliver ved med at have, og dem der ikke har noget, bliver derfor sat udenfor – og hvis de ikke accepterer spillereglerne, bliver de sat ind. Det er kombinationen af ambitioner og fakti-

ske muligheder, der bestemmer om et menneske bliver kriminel. Det er selvfølgelig ideer de har fået efter de er blevet opdaget og fanget, anklaget og dømt.

Langt fra alle kan få deres handlinger til at passe ind i så klart et mønster, mange kan sikkert hverken få hoved eller hale i deres liv.

For nogen er der sket et uheld. De er blevet rodet ind i følelsesmæssige konflikter, og på et tidspunkt er de blevet sorteper i et spil, de ikke har forstået, og måske ikke engang vidste blev spillet. Så har de slået fra sig og ofte derved slået nogen ihjel. Jeg har mødt et par kvindemor-dere, og tag mig, om jeg tror, vi har fanget den eneste skyldige.

Man kan let møde dem, der sidder med den amoralske indstilling – som de vel ikke er født med – at andre mennesker skal bruges til *deres* formål, uden smålig skelen til vor humanistiske kulturarv.

Men nu sidder de der i hvert fald bag alle de lukkede døre – og hvad så. Den eneste overlevelsesmulighed er flugten. Ikke så meget den banale op over muren, men flugten ind i en forestillingsverden eller problemkomplekser, der kan fylde deres liv – og få tiden til at gå.

Jeg har mødt dem der virkelig kunne gøre fængslets verden til verdenen. Problemer, der ville forekomme ligegyldige uden for murene, bliver til samtaleemne i timevis. Intriger spindes og bearbejdes, i ugevis kan der tygges drøv på en udtalelse fra ledelsen. Små fortrædeligheder bliver til spørgsmål om liv og ære. Placeringen i fangernes fængselshierarki pudses og plejes med en alvor, der ikke tåler et øjeblik afslappelse eller distraktion. De får tiden til at gå, de bliver helt gode til at være fanger.

Så er der flugten ind i ens »sag«. Hvad en alvorlig, men ellers ret banal kriminel handling kan blive til i hovedet på et menneske, der er isoleret fra omverdenen, skal op-

laves for at man tror det muligt. Grundlaget er en fuldstændig avisudklipssamling om sagen. Et eller andet sted i retssagen er der sket en proceduremæssig afvigelse fra den rene sædvane. Dette at et vidne er blevet afhørt før et andet, eller at en nævning så ud til at være faldet i søvn på et tidspunkt, bliver den tap retfærdigheden i sagen drejer sig om. Vedkommende fange skriver velformede klager til presse og ombudsmand og forvilder sig længere og længere ind i spidsfindige fortolkninger af de mest afsidesliggende steder i straffeloven. Det hele, mener jeg, at have set til ende, som en tyk og uigennemtrængelig mur til virkeligheden.

Man må forestille sig kriminelle som aktive mennesker. Den sløve kan ikke begå noget der er ret meget værre end at lade være med at betale sin radiolicens. Denne aktivitetstrang må i fængslet enten sløves – for eksempel ved stofbrug – eller udfoldes, og her er stort set den eneste mulighed der er lidt spænding ved at bryde reglementet, lave numre. Det ville nok være en indiskretion over for både fanger og fængsel, at fortælle for lystigt herom, men der er en flugtmulighed i det konstante reglementsbrud under udfoldelse af en opfindsomhed og håndsnilde, der var en bedre sag værdig.

Det er svært at gøre rede for hvad man oplever og lærer i Vridsløse. Når jeg har prøvet har man ofte sagt mig at jeg påvirkes for kraftigt og ensidigt af fangerne, det, de siger og den specielle situation jeg møder dem i, og hvad med den anden side af kriminaliteten: ofrene og retsikkerheden. Kort sagt, jeg lider af illusioner.

Ja, jeg har en illusion, nemlig den, at hvis mange almindelig mennesker tæt på fik lejlighed til at opleve den måde hvorpå samfundet behandler fangerne i Vridsløse, så gik den ikke.

Det er en af mine kæreste illusioner.

pog

HT. 782

Kalenderen

OKTOBER

30. Velkomst og folkedans

NOVEMBER

1. Lærerne læser skuespil af Gustav Wied
2. Folkedans
6. Lærerne læser: »I rum sø«
9. Folkedans
10. Lærerne læser: »Fugledøgn«
16. Folkedans
17. Film: War-game
19. Folkemusikgruppe »Urte«
20. Lærerhjembesøg
21. Film: Blind vej
22. Folkedans
23. Besøg hos Herdis og Georg
29. Folkedans
30. »Pladeduel«: Herdis og Jørn

DECEMBER

4. Film: Oprøret i Ådalen.
5. »En dag på højskole«
6. Film: Alternativ energi. Flere atomkraftværker
7. Besøg på Ubberup højskole
6.-9. »Emnedage«: Alternativ energi.
9. Foredrag v/ N. P. Rothgarth, NVE, Svinninge
9. Foredrag v/ Bente Mellier, OOA

- 12. Kirkekoncert
- 14. Folkedans
- 20. Volleyball-turnering
- 21. Film: Ta' det som en mand frue
- 22. Juleafslutning
- 23. Afrejse, juleferie

JANUAR

- 2. Ankomst efter juleferie. Hygge i pejsestuen
- 3. Folkedans
- 11. BT-filmen
- 18. Film: Æblekrigen
- 25. Folkedans

FEBRUAR

- 1. Startpower.
- 1.-4. Forberedelse til »Rejsen«
- 4. Lærerne læser: Parasitterne
- 5.-10. »Hollandsrejse«
- 15. Poul Otto spiller bånd
- 22. Folkedans
- 27.-4.3. »Emneuge«: Udtryksformer

MARTS

- 3. Lars Trier spiller guitar
- 7. Foredrag om Sydamerika
- 9. Foredrag: Amnesty International
- 16. Ungdomsklub besøger skolen
- 17. Film: Gåden om Kasper Hauser
- 18. Foredrag v/ Torben Rasmussen, Vridsløse Statsfængsel
- 22. Afslutning: Lærerne læser: Konfirmationsklokken

APRIL

30. Ankomst og folkedans

MAJ

1. Udflugt til Huset i Asnæs og Vejrhøj
 1. Film: Den dobbelte mand
 2. Lærerne læser Gustav Wied
 3. Folkedans
 7. Lærerne læser: »I rum sø«
 10. Film: Akkordarbejde - Arbejdsløs
 17. Folkedans
 24. Film: Mutter Küsters himmelfart
 25. Folkedans/lærerne læser: »Fugledøgn«
 29. Film: Oprøret i Ådalen
 31. Folkedans

JUNI

5. Musikhøjskolens kor
 13. Film: Ta' det som en mand frue
 15. Film: Flere atomkraftværker og duel. Besøg fra RUC om aftenen. Debatoplæg om atomkraft
 16. Film: Radioaktiv nedfald
 17. Tur til Risø
 21. 4 kvindefilm
 22. Film: War-game
 24. Film: Asterix indtager Rom

JULI

4. Film: Family life
 13. Film: Gåden om Kasper Hauser
 23. Nordisk kulturuge: Visesang
 25. Lars Trier spiller guitar
 27. »Solvognen på Pottegården«
 29. Afrejse sommerskolen. Lærerne læser: »Den tredie«

HT-78

Handlefrihed – handlemulighed

I Østrig sagde de for nylig nej til A-kraft. Danmark står endnu over for beslutningen og debatten er stadig aktuel. Jeg skal blande mig i den, støttende mig til tanker som biokemikeren Jesper Hoffmeyer har fremsat i den anledning, og som jeg finder væsentlige.

Vores nuværende energikilder: olie, gas, kul og til dels uran, har fået forskellige navne, alt efter hvem der bruger dem. »Lagerenergi« hentyder til, at et lager vel er til for at bruges, det ligger faktisk kun og venter på at vi skal tage hul på det. »Fossil energi« hentyder til historien, hvordan denne energi er blevet til, plante- og dyrerester ophobet og omdannet gennem millioner af år til olie, kul og gas. Udtrykket »kunstig energi« er langt mindre brugt. Det hentyder til, at der er tale om energikilder, som ikke ville være blevet aktiveret, hvis det ikke havde været for mennesket. Udtrykket skelner altså mellem menneskets aktivitet og den øvrige naturs, samtidig med at det taler om energikilder som er til menneskets, og kun menneskets rådighed. Disse to aspekter er det vigtigt at holde fast ved, når man skal tale om energi i økologisk sammenhæng.

De, der nu markerer sig stærkest som A-kraftmodstandere, er dem, der var børn i 50'erne. Det, der protesteres mod er selvfølgelig A-kraftværkerne i det hele taget, men vel lige så meget hele den dum-tillidsfulde holdning til teknologien, som A-kraften er et resultat af og udtryk for. Denne blinde tillid til teknologien som vi er vokset op

med, illustreres udmærket ved en af vor barndoms myter, den om Superman. Overhelten Superman, en menneskelignende skikkelse, som i hefte efter hefte konfronteres med overvældende og verdenstruende problemer, men som altid i *sidste øjeblik* kom verden til undsætning, og reddede den ved hjælp af *en overnaturlig kraft*. Tilliden til denne teknologimyte er det svært at gøre sig fri af. Ens naturlige reaktion på et teknologisk eller økologisk problem – reaktoraffaldet for eksempel – er stadig: Jaja, de finder nok på noget.

Superman havde blandt andre fortrin den evne, at han kunne flyve med det dobbelte af lysets hastighed. Dette foranledigede Einstein til at indvende: »Dette er ikke muligt. Ifølge min relativitetsteori kan intet overstige lysets hastighed«. Hvorpå en science-fiktionsforfatter svarede: »Professorens indvendig bygger på teori. Supermans fart derimod på fakta«.

I Amerika har man for nylig lanceret det sidste nye teknologiske hit: fusionsreaktoren. Ansigt til ansigt med disse nye og overvældende muligheder for ny handlekraft, ny energi, var det måske på sin plads at standse op og spørge sig om ikke den traditionelle videnskab, og vi med den, er ved at nærme os science-fiktionforfatteren i fortolkning af fakta? Om ikke vi som science-fiktionforfatteren bevæger os i et abstrakt, menneskeskabt, kunstigt rum, når vi opregner A-kraftens muligheder? Om det ikke er på tide at mobilisere noget skepsis over for en naturvidenskab, der hævder at vinde større og større indsigt i naturen, samtidig med at denne natur dør for øjnene af os?

Lad os se på den rolle energien spiller i naturen. Den er nemlig en ganske anden, end den, den spiller inde i vores hoveder.

I naturen optræder energien altid som en *strøm*. Den kommer fra solen og forsvinder igen ud i verdensrum-

met. På vejen passerer den jorden, hvor den er forudsætning for alt liv. Energi er evnen til at udføre arbejde og at opretholde livsprocesser, energien betinger altså at noget fungerer. Hvis der ikke føres energi til et system, det være sig jorden eller en krop, så indtræder den særlige form for stilstand, balance, som kaldes død. Altså er der ikke i forbindelse med energien i naturen tale om et kredsløb eller en balance i almindelig forstand. Energien optræder som en strøm, men strømmen befordres gennem systemet via et netværk af kredsløb, nemlig de højt specialiserede og indbyrdes afhængige samlivssystemer, som dyr og planter og fysiske faktorer indgår i, og som vi kalder økologiske kredsløb. Disse kredsløbssystemer har tilpasset sig hinanden og fundet deres plads i energi-strømmen gennem millioner af års prøven-sig-frem, og er i tidens løb blevet så højt specialiserede at de er uberegnelige for os. Indtil videre har vi heller ikke prøvet særlig intet at gennemskue dem, så når vi alligevel griber ind i dem, ved vi kun meget lidt om hvad vi gør.

I øvrigt er det værd at notere sig at denne energistrøm, som er vores livsbetingelse, har en retning. Det vil sige den kan ikke vende om og gå den modsatte vej. En kop der falder på gulvet smadrer. Det er en energiomsætningsproces der ikke kan tænkes at foregå baglæns. Et indgreb i naturen kan vi altså ikke gøre om, endsige gøre ugjort igen.

Energistrømmen i kredsløbene er konstant. Det er vigtigt i denne sammenhæng. Den har en begrænset størrelse, og der er konkurrence om den, alt hvad der er bliver brugt. Der er med andre ord kun lige præcis nok. Nok til hvad?

Energi betyder handlekraft, handlemulighed. I hvilken udstrækning og i hvilken forstand har et dyr det?

På sin plads i det økologiske kredsløb er et dyr i stand til at skaffe sig præcis den mængde energi (det vil sige

føde), som skal til for at holde dets krop i live + hvad der skal til for at det kan bevæge sig omkring. Det har altså en vis handlefrihed. Men denne frihed er kun frihed i kinesisk forstand: den er nemlig bundet til det ene nødvendigt projekt, at holde arten i live, at sætte levedygtigt afkom i verden. Dyret er biologisk bundet til sin plads i kredsløbet. Hvis det spilder energi på nogen som helst andre fornøjelser end at æde og yngle, bliver det udkonkurreret af andre og mere sparsommelige arter. Konkurrencen om energien er for hård til udskjelser.

Ifølge disse barske regler skulle mennesket så have været udkonkurreret for længe siden. Når det ikke er sket skyldes det, at vi er snedigere end de andre dyr, og derfor har energiforsyninger, de ikke har.

Det har vi ikke altid haft. I tusinder af år levede mennesket stort set på lige fod med andre arter, som samler og jæger i afhængighed af solenergien. Agerbrugs- og kvægavlerkulturer forvandlede denne afhængighed til en form for samarbejde med solen. De fandt ud af at så om foråret og høste om efteråret. Energien var dog stadig den indstrålende sol og var stadig bundet i fødevarereproduktionens tjeneste.

Set i dette perspektiv er det først for ganske nylig, for 400 - 500 år siden, at mennesket blev i stand til at frigøre sig fra disse snævre vilkår. I kraft af sin avancerede teknik og ved hjælp af en ny indsigt i naturlovene blev mennesket i stand til at skaffe sig rådighed over mere energi end det havde brug for biologisk set, nemlig til føde og formering. Energien blev frigjort fra sin tjeneste i fødevarereproduktionen. Man havde med andre ord et overskud af handlekraft. Først var det i form af menneskelig arbejdskraft, siden med stigende tilskud af kunstig energi i form af olie, kul, gas og uran.

Den energi som vi fandt på at udnytte, den nye handlefrihed vi vandt, blev organiseret i et filosofisk, teknolo-

gisk og økonomisk system, der henholdsvis retfærdiggjorde, muliggjorde og krævede en fortsat og accelererende frigørelse og ydnyttelse af kunstige energikilder. Med erobringen af helt nye energikilder startede vi altså på en bane som reguleredes af helt andre mekanismer end den, der regulerer de andre arter sbane. Energi er handlefrihed, handlefrihed er magt over naturen.

I lang tid var denne udvikling fordelagtig for os, og magten var en stor gevinst når det gjaldt om at befri sig for de vilkår, der gælder for andre arter, at hæve sig over dyrets dilemma og skabe sin egen mening med tilværelsen. I den senere tid er der imidlertid begyndt at vise sig tegn i vores miljø – både det fysiske og det psykiske – på at gevinsten har en pris. Det viser sig, at når vi bryder naturens lænker, bryder vi samtidig de lænker, der holder sammen på kredsløb der er livsnødvendigt for os.

Når vi vil høste på vores marker, meget og ofte, så sprænger vi under kraftigt olieforbrug naturens bakterielænke, for at fremskynde noget som naturen er længere om. Gevinsten er ganske vist korn, men prisen er forurenede grundvand og døde vandløb.

Den lænke som vores krop er med dens begrænsede muskelkraft, bryder vi ved at bygge overlydsfly og biler. Gevinsten er frihed til at flytte sig fra dene ene ende af jorden til den anden, prisen er at vi får sværere og sværere ved at trække vejret.

Forureningen kan i denne sammenhæng ses som udtryk for noget naturen ikke længere kan, et brudt kredsløb. Hver gang vi står over for et forureningsproblem kan det føres direkte tilbage til vores brug af energi.

Forureningen er kun et enkelt eksempel. Der er masser af andre symptomer, økologiske og miljømæssige problemer, der vidner om vores foragt for naturen og om det desperate i vores forehavende: at skabe virkeligheden

der omgiver os om til den virkelighed vi omgiver os med.

Det er på den baggrund at det er truende at vi allerede nu råder over hvad der svarer til 1/3 af den levende naturs kræfter. At vi tager hul på A-kraften tyder på at vi stadig lever på science-fiktionsforfatterens falske forestilling om mennesket som en robot uden stofskifte. Mulighederne i A-kraften er muligheden for en fortsat magtkamp med naturen. En magtkamp som mennesket er dømt til at tabe, al den stund det selv er natur.

Det er det økologiske problem, som A-kraften aktualiserer.

Ellen Schou

Metode – moder

Et par fredelige efterårsmåneder – i hvert fald uden aktive højskoleelever indenfor høre- og rækkevidde – burde være den frugtbare periode, hvor en højskolelærer snyder sig efter sidste runde og samler inspiration og fornyelse til den næste. Det kan gøres på mangfoldige måder: man kan gøre sin have i stand og vaske sine gardiner – man kan få læst den del af årets boghøst, der ikke direkte berører ens fag, men som man både bør og gerne vil orienteres i af talrige, men mest personlige årsager – eller man kan tage på kursus, dels for at dygtiggøre sig indenfor sit arbejdsområde, dels for at træffe kolleger fra højskoleverdenen og andre skoleverdener, som man undervejs kan udveksle pædagogiske erfaringer og gode anvendelige ideer med. En blanding af alle disse elementer ville måske være den ideelle model. – Og ind imellem kan man grunde over, hvad det er for bevægelser i samfundet »udenfor murene« der gør, at pædagogiske metoder bevæger sig i kurver, der forunderligt nok er parallelle fra skoleform til skoleform, men som jo nok klarest kan komme til udtryk indenfor den frie verden, som højskolelærere trods alt fortsat kan bevæge sig i.

Lad os forsøge i grove træk at følge metodernes udvikling igennem de sidste 25 år, sådan som jeg selv har oplevet den:

I 50'erne sad eleverne pænt omkring bordet og lyttede mere eller mindre velvilligt og vågent til de visdommens ord, der udsprang fra lærerens mund. Kun de modigste

og kvikkeste tog til genmæle, og først bagefter blev på værelserne timernes indhold taget op til drøftelse og kritisk bedømmelse – det var i hvert fald, hvad man som lærer håbede på. Det kunne der komme megen god undervisning ud af, men ofte kunne læreren – i bedste fald – føle sig lidt ensom i manglen på et udspil eller modspil. I værste fald kunne han føle sig bekræftet i sin egen fortræffelighed.

Så kom 60'erne med sit pædagogiske vidunderbarn: gruppearbejdet. Enhver højskolelærer med respekt for sig selv måtte, næsten uanset fagets indhold, forsøge at stable gruppearbejde på benene. Det indeholdt åbenlyse fordele: man gav i princippet herved alle elever, også de mest fortrykte og forsigtige eller uformulerende af dem, en chance for i et mindre forum at få deres syn på sagerne bragt til torvs. Derved gav man tillige formelt demokratiet på arbejdspladsen den chance, som slagordet lagde op til. – Ind imellem kunne man måske selv grunde over, hvor meget eleverne lærte af faget igennem denne pædagogiske form – om man ikke puttede blår i øjnene på dem ved at lade dem behandle stof, som de faktisk endnu var for uvidende om – om man ikke først burde have givet dem solide redskaber i form af den basisviden og det læsestof, der må være forudsætningen for at kunne behandle et emne med fornøden mening og alvor. Eleverne viste naturligt nok efterhånden nogen træthed overfor det massive gruppearbejde, og erfaringen blev, at fagets indhold måtte være afgørende for, om metoden kunne bringes i anvendelse.

I 70'erne kom så et nyt tiltag: projektarbejdet. Jeg vover at kalde det en pædagogisk metode, hvor andre måske vil ideologisere det. Fordelene ved formen er indlysende, såfremt der er tale om et projekt, der sluttelig skal fremvise et resultat. Det kan give eleverne en både teoretisk og praktisk viden, som de kan bruge, når de drager

hjem. Det kræver et internt fællesskab, hvor hvert medlem i projektgruppen er nødvendigt, for at projektet kan realiseres. Men ulemperne er der unægtelig: der vil altid findes elever, der har andre hensigter med deres højskoleophold end at lave vindmøller eller vurdere biogasanlægs betydning for menneskeheden. Og der vil fortsat findes velkvalificerede lærere, hvis fagområder det vil være svært at placere i en projektsammenhæng og som derfor vil føle sig lidt fortabte i denne form. Men det største problem er i sidste ende nok, at det er svært at skabe et fællesskab for og med en flok elever, der i skarpt adskilte grupper for en længere tid er beskæftiget med projekter, der ikke har indbyrdes berøringsflader. En festlig lørdag aften i ny og næ er næppe tilstrækkeligt kitmiddel til at få projektgrupperne til at fungere som en helhed.

Hvad er så den videre vej? Er kombinationen: gammeltdags klasseundervisning - gruppearbejde - projektarbejde en mulighed? Alt står og falder med, hvad en højskolelærer for det første *vil* med sin undervisning, og det behøver ikke altid at være det samme, som eleverne ønsker - og for det andet, hvad han/hun vil gøre for at skabe det overordnede fællesskab, der er en af højskolens bærende ideer. Skal »værket lykkes« gennem færdige resultater eller gennem den åbne og kritiske holdning, som samtaler, diskussioner og læsning om tilværelsens reelle eller tænkte muligheder kan give? Måske skulle højskolefolk sortere tidens moderigtige tanker og samle sig om det, der er væsentligt for både lærere og elever: trods forskelle i baggrund og alder at skabe en atmosfære af åbenhed og frisind, hvor alle kan finde sig en plads i mønstret.

Herdís Veit

U-90 og det pædagogiske lighedsideal

Og så var det året, hvor den længe ventede rapport om det danske uddannelsessystems fremtid kom – U 90. Et bestillingsarbejde på forlangende af Ritt Bjerregaard. Et digert værk i to i bogstavelig forstand store bind, rigt illustreret med billeder og absolut spændende læsning. Men lad det dog være sagt straks, at rapporten mere handler om eksisterende problemstillinger end om fremtidige revolutionære nyskabninger indenfor det danske uddannelsessystem.

Opgaven lød ellers på »en redegørelse for det danske samfunds samlede uddannelsespolitik for de næste 15 år«. Men når det udvalg på godt en snes mennesker – det centrale uddannelsesråd – der har lavet rapporten, har bestået af repræsentanter for alle større organisationer og interessegrupper, så er det vel egentlig bemærkelsesværdigt, at man er nået så langt, som tilfældet er. Mange steder er rapporten også suppleret med mindretalsudtalelser, for eksempel i det meget omfattende kapitel om lighed i uddannelsen. Mindretalsudtalelsen går på frygt for begrænsning af den enkeltes frihed gennem lighed i uddannelsen, mens den generelle udtalelse sætter lighed som et mål i sig selv, som et pædagogisk ideal. Baggrunden er naturligvis sammenhængen mellem folks uddannelse og deres økonomiske og sociale status, og man genkender meget af socialdemokratiets og LO's prisværdige bestræbelser for at give de dårligt stillede deres del af

uddannelseskagen, for på den måde at rette på nogle af samfundets skævheder i det hele taget.

Hermed er man imidlertid igen inde på det gamle spørgsmål, om det er muligt at skabe radikale samfundssændringer via uddannelsessystemet, eller er det omvendt?

Begge synspunkter fremkommer i U 90. I begyndelsen af rapporten siges det, at »man ikke må være blind for de store muligheder for påvirkning af samfundsudviklingen, som uddannelsessystemet indebærer«, og senere i rapporten at »ulighederne i samfundet ikke kan afskaffes gennem uddannelsespolitiske reformer« og at »det næppe er muligt at tilvejebringe et meget lavere niveau af ulighed i uddannelsessystemet end i samfundet«. – En forskellighed der også svarer til forskelligheden på de politiske fløje.

Venstrefløjspartierne har til stadighed hævdet, at udformningen af uddannelsessystemet er en direkte følge af landets økonomiske opbygning, og det med så megen tro på determinisme, at det må være en umiddelbar følge, at enhver uddannelsesrevolution først må kræve en radikal ændring af samfundets fundament. På den anden side har højrefløjspartierne ofte – sidst gennem indoktrineringsdebatten – tydeligt demonstreret frygt for samfundssænringer gennem påvirkning i uddannelsesforløbet (samtidig med at de påberåber sig, at skolens vigtigste opgave er erhvervsforberedelse).

Alligevel er det lykkedes U 90 at lave en fælles udtalelse om lighed som pædagogisk mål. Ved at stile mod en »frivillig« høj almen uddannelse for alle, skulle det nemlig være muligt både at tilfredsstille erhvervslivets kommende krav samtidig med, at der opnås højere grad af lighed. Spørgsmålet er dog, om dette ikke er noget af et kunstgreb, selv om der tydeligt gøres opmærksom på, at al almindende undervisning bør sigte på »alle 4 liv«

(erhvervslivet - familielivet - samfundslivet - fritidslivet).

Det er nok tvivlsomt i hvor høj grad erhvervslivet generelt har brug for højtuddannede. Udviklingen synes til stadighed at gå i retning af større og større afstand i kvalifikationskrav til de ansatte. Ligeledes er der ikke i dag noget der tyder på, at en »frivillig« forlængelse af skolegangen vil blive nogen succes.

Af afsnittet om lighed i uddannelse - og U90 i det hele taget - fremgår det tydeligt, at det mere er det fremtidige samfund end det fremtidige menneske man har haft for øje. Og det er en væsentlig svaghed. Derfor bliver pædagogikken et middel til at tilfredsstille forskellige interesser, og lighedsdebatten til et kardinalspørgsmål.

Var det derimod det fremtidige menneske, man fokuserede på, var den pædagogiske situation et mål i sig selv, og lighedsdebatten blev hurtigt triviel. Det ville så også være indlysende, at forbindelsen mellem samfund og uddannelsessystem ikke kunne være ensidig bestemt, men at der hele tiden må være et gensidigt påvirkningsforhold.

Trivialiteten i lighedsdebatten skal ikke forstås på den måde, at så var det underordnet med de eksisterende uretfærdigheder. Tværtimod. Men lighed ville i så fald stå meget tæt på ensartethed – og deri trivialiteten. Et begreb som *ligeværd* på trods af forskellige evner og kunnen ville i stedet få en central placering. Et kvalitativt mål i stedet for lighed, der kun er et relativt. Men er det ikke også det der skal til for at ændre på baggrunden for eksisterende uretfærdigheder? Vi ser for eksempel, hvordan det i dag næsten altid er de højtuddannede, der fører sig frem i TV, på møder, i bestyrelser osv., uanset om det, der behandles, ligger indenfor deres faglige område. En sådan generel prestige skyldes næppe, at en høj uddannelse i sig selv automatisk medfører udpræget grad af almen dannelse og forståelse. Adskillige undersøgelser omkring sociale problemer tyder ikke på det. Forklarin-

gen skal nærmere findes i det udviklingstyrani vi har oplevet og den deraf forringede sammenhæng mellem økonomiske, sociale, politiske og moralske forhold. Med det økonomiske som eneste fællesaccepterede værdimål, generaliseres der let ud fra ens erhvervsmæssige placering.

På et skolenævnsmøde forleden hørte jeg et forslag om, at man skulle lave et stort møde, hvor alle børn og forældre skulle møde repræsentanter fra lokale erhvervsvirksomheder. Disse skulle så gøre rede for hvilke krav, de stiller til de unge, for derved at få dem til at hænge mere i med skolearbejdet. Umiddelbart meget fornuftigt. Hvem vil ikke gerne se sine børn begå sig godt, og nu med denne ungdomsarbejdsløshed. Men der ligger nok en fare i det. Hvis vi ensidigt kæmper for børnenes stræben op ad erhvervsstigen, så er vi samtidig med til at forstærke den samme tendens. Skolen må i stedet have et kvalitativt sigte i sig selv, så børnene kan opleve sammenhæng. Dens nytte må være i nuet og til enhver tid åbenlys for enhver – blandt andet ved at være en uadskillelig del af det miljø og den kultur børnene og de unge lever i.

Er målet et ønske om ligestilling frem for lighed i den økonomiske konkurrence, så er den rigtige skole også en skole, der respekterer og værdsætter forskellige evner og kunnen, og som blandt andet derfor ikke alene beskæftiger sig med teoretiske forhold. U90 nævner også det ønskværdige i både en større åbning udadtil og flere praktiske aktiviteter på skolen, men den gør det ud fra et ønske om på denne måde at gøre undervisningen så interessant, at den frivillige udvidelse af undervisningspligten er mulig. Men det må ikke blot være en tilsætning til det eksisterende, for så går det let på samme måde som med de mange tilvalgsfag, der i dag findes i folkeskolen. Det viser sig nemlig nu, at valgene heraf ikke er bestemt af børnenes interesse, men i stedet af deres kommende erhvervsvalg.

Ser man lidt tilbage i historien, kan man godt finde eksempler på afgørende ændringer af skole- og uddannelsessystemet forårsaget af enkeltpersoners indflydelse. Men karakteristisk for dem alle er et dybt engagement i det enkelte menneskes eksistens nærmere end i den samfundsmæssige udvikling. Hertil hører også Grundtvig og Kold, som rapporten selv fremhæver som gode eksempler. At ændringerne så også får betydning for den samfundsmæssige udvikling, er blot en naturlig følge.

Hvis skolen tog sit udgangspunkt samme sted, arbejdede med og respekterede det miljø og den kultur man var i, så den enkelte oplevede sin betydning og følte sig som mere end noget, der blot skal tilpasses erhvervslivets skiftende krav, ja så var der også samtidig bedre muligheder for det fortsatte oplysningsarbejde, alle mener er så nødvendigt.

I det daglige arbejde på en højskole, kan man ofte få det indtryk, at skolegangen for mange har været en negativ erfaring og noget, der har kostet både selvtillid og selvrespekt. Det er vel også her vi har forklaringen på, at man på trods af megen snak – også her i U 90 – ikke kan få den såkaldte »restgruppe« af folk med dårlig skolebaggrund i gang med voksenundervisning. Tallene for eksempel aftenskolerne viser tydeligt, at det ikke er dem, der kommer på holdene, og det på trods af de mange tilbud til alle »4 liv«.

Nu er det med de »4 liv« jo på sin vis jo også noget unaturligt noget. I hvert tilfælde i forbindelse med folkeoplysning, der jo altid har lagt vægt på sammenhængen.

I et andet af rapportens afsnit, der handler om undervisning og ressourceforbrug, gøres der meget rigtigt opmærksom på, at beskæftigelsesarbejde i form af undervisning er noget af det mindst ressourcekrævende. Så også ud fra den synsvinkel er det en skam, at så mange oplever, at undervisning ikke er noget for dem.

I ministeriets opgaveformulering til det centrale uddannelsesråd blev det tillagt stor betydning, at det færdige produkt skulle være udformet på en sådan måde, at det var velegnet til at danne grundlag for en debat om forholdene. Som det fremgår af indledningen er det også i vid udstrækning lykkedes. Men det må også samtidig siges, at det så er aldeles uheldigt, at rapporten først kommer i handelen to måneder efter, at den er blevet debatteret i medierne.

Thor West Nielsen

Praktiske meddelelser

EFTERÅRSMØDET holdes omkring den første søndag i 20'erne i september måned. Det bliver i 1979 lørdag den 22., søndag den 23. og mandag den 24. september.

Alle er som sædvanlig velkomne, og der er mulighed for at bo på skolen under mødet, blot man tilmelder sig forinden. Vi sender gerne program til interesserede.

Jubilarmødet holdes fredag den 21. september og begynder med middag kl. 18.00.

Eleverne fra årgangene 1928/29, 1929, 1938/39, 1939, 1953/54, 1954, 1968/69, 1969 vil denne aften være skolens gæster.

Pårørende og tidligere elever, der ikke er jubilarer, er også velkomne mod forudbestilling og betaling.

Jubilarer, der er medlemmer af elevforeningen, vil fra skolen modtage en indbydelse til mødet. Kender I adressen på jubilarer, som ikke er medlemmer af elevforeningen, så send den venligst til Grete Killelose, 4534 Hørve.

Fra Vallekilde-kredsene**Vestjyllandskredsen:**

Formand: Gårdejer Arne Rode, Moesgård, 6933 Kibæk.

Møde i 1979.

Nordjyllandskredsen:

Formand: Gårdejer Olav Libak Hansen,

Ny Agerndrup, 9830 Tårs.

Møde i 1979.

Fynskredsen:

Karl Rasmussen, Enghaven 14, Jullerup,

5472 Sørslev.

Møde i 1979.

Mødested og tid vil blive meddelt i den lokale dagspresse eller ved henvendelse til skolen.

Fra elevforeningen

Dette års epistel fra elevforeningen bliver af de korte. På grund af sidste års forholdsvis høje økonomiske aktivitet havde vi en generalforsamlingsbeslutning om at ligge lidt underdrejet – økonomisk set – for at samle kræfter til kommende opgaver.

Vores elevmøde forsøgte vi – blandt andet derfor – at centrere omkring de fremmødte selv og ikke omkring indkøbt underholdning udefra. Til den ende arrangerede vi en fotoudstilling med billeder fra de sidste års hverdag på Vallekilde, og vi viste en af de film, de sidste hold har produceret. En film, som for øvrigt har været vist en del steder rundt om i landet. hvor tidligere Vallekilde-elever har orienteret om *deres* indtryk af højskolen over for potentielle elever. Ellen Schou havde om lørdagen et meget vægtigt foredrag, der på samme måde hentede sin inspiration i et emneområde, som er indgået i skolens undervisning de sidste år: ressource- og vækstproblematikken.

Generalforsamlingen var som sidste år ikke særlig velbesøgt, og her skal kun nævnes, at Jan Williams nyvalgtes til bestyrelsen i stedet for Niels Bendix Knudsen, der forlod bestyrelsen grundet tidnød.

Bestyrelsen har på sine møder især beskæftiget sig med mulighederne for en bedre kommunikation mellem elevforeningens repræsentanter i skolens styrelse og elevforeningen. En række forslag til forbedring af dette forhold drøftes.

Som bekendt står skolen foran et forstanderskifte, og elevforeningen vil gerne på denne plads sige Georg Veit tak for samarbejdet og ønske ham held og lykke i sit nye embede.

På bestyrelsens vegne
Jørn Fugl

PS. Vil vil være meget taknemmelige, hvis I vil holde os orienteret om adresseskift og lignende, så vi kan holde forbindelsen ved lige med jer.

Grete Killemoser

Elevforeningens bestyrelse

Jan Williams, Rønne Allé 6, 3450 Allerød (valgt 1978).

Bent Larsen, Højskolevej 8, 4535 Vallekilde (valgt 1977).

Jørn Fugl, Højskolevej 15, 4535 Vallekilde (valgt 1976).

Jesper Hansen, Nordhøjvej 10, St. Torøje, 4640 Faxe (årgang 1978).

Helle Andersen, Frederiksborgvej 16, 4. th., 2400 København V (årgang 77-78).

Pia Larsen, Sættedammen 18, 3400 Hillerød (årgang 1977).

Jan Endal Jensen, Ll. Colbjørnsesngade 8, 4., 1703 København V (årgang 76-77).

Årsregnskab for Vallekilde Folkehøjskoles Elevforening

1. juli 1977 til 30. juni 1978

INDTÆGTER

Kassebeholdning 1. juli 77 .	30.600,77
Gave	200,00
Medlemsbidrag	
1891 medlemmer	39.722,20
Salg af tidl. årsskrifter	61,90
Rente og dividende	3.494,44

74.079,31

UDGIFTER:

Trykn. af årsskriftet	20.324,70
Porto	7.854,45
Tryksager	3.245,68
Kontor m.m.	1.000,00
Landsforening	1.482,00
Skolen (elevmøde m.m.) ...	1.715,60

35.622,43

Ny kassebeholdning .....

38.456,88

74.079,31

74.079,31

FORMUE:

SDS 505-404-00219	19.509,46
SDS 505-04-00532	18.374,36
Vallekilde-Hørve	
sp. nr. 34	565,17
Giro 6 00 70 90	7,89

38.456,88

GÆLD:

Nettoformue .....

38.456,88

38.456,88

Ovenstående regnskab er gennemgået og fundet i overensstemmelse med de fremlagte bilag. Kassebeholdning var til stede som opgivet.

Vallekilde, den 19. september 1978.

Vagn Aage Fredslund / Niels Juul

Vinterholdet 1968 - 69

- Stefanie Eyglo Adalsteinsdottir, Hringbraut 17, Hafnarfirdi, Island.
- Annelise Adrian, Karleby, 4800 Nykøbing Falster.
- Evelyn Andersen, Ryesgade 31, 4.th., 2100 København Ø.
- Kirsten Alice Andersen, Killerupgård, 4900 Sakskøbing.
- Kirsten Gerner Andersen, Bellmannsgade 4, 3., 2100 København Ø.
- Carsten Bengtsson, Bjarkesvej 20, 3000 Helsingør.
- Marianne Skaarup Bertelsen, Lindbjergvej 48A, 2750 Ballerup.
- Ellen Marie Bork, Hyldelund, Holsted. – Fik efter højskoleopholdet kontorplads i Hjerting ved Esbjerg. Bestod følgende vinter statskontrolleret prøve i bogføring. Gift sommeren 1970 med landmand Jens Chr. Nielsen, Glejbjerg. Fra januar 71 til juli 74 arbejde på Holsted kommunekontor i bogholderiet. Vi har 3 børn: Klaus 6 år, Susanne 4 år og Mette ½ år. Har nu uderegnskabsarbejde for forretning 1 dag om ugen og ellers husmor og medhjælpende hustru ved landbruget. Dyrker i fritiden gymnastik og har 4 vintre fulgt kursus i oliemaling. Er på 5. år kasserer i legestueforening. – »Kalmosegård«, Terpling, 6752 Glejbjerg.
- Lasse Brandt, Biskop Krags Vænge 4, 2100 København Ø. – Efter højskolen ude at rejse – verden rundt på tommefingeren – hvilket var en meget berigende oplevelse. 1. juni 70 flyttet sammen med Bodil Jepsen (elev samme år). Er uddannet damefrisør – skiltemaler – dekoratør, men jeg/vi er stået af »ræset« så jeg arbejder som chauffør 4 timer daglig. Resten af tiden arbejder jeg/vi med menneskelig trivsel gennem studiekredse i meditation, sang, musik, dans, kreativ udfoldelse osv. osv. Min største interesse er forståelse af mennesket og dets psyke gennem Kiromanti (tydning af håndens linjer) og psyko-analyse. Derfor er jeg heller ikke længere aktiv inden for UFO-sagen. Har ellers sat et månedligt blad op gennem 6 år og kørt en del studiekredse. – Utterslev Torv 4, st., 2400 København NV.
- Ane Louise Brobjerg, Tranegårdsvej 26, 2900 Hellerup.
- Bodil Broch, Bissensgade 2, 8000 Århus.
- Sonja Schytte Böjer, 7741 Frøstrup.

Birthe E. Christiansen, Stormatksallé 91, 4900 Nakskov.

Jytte Tolstrup Christensen, Ahlgade 61, 4., 4300 Holbæk.

Nelley Christensen Hermansen, Ballekær 7, 6880 Tarm.

Sven Erik Clausen, Ahlmanns Allé 29, 2900 Hellerup. – Efter højskoleopholdet fik jeg arbejde i en vinhandel som chauffør, ville købe en landejendom, når der viste sig noget. Opgav tanken om at komme på landet igen, blev lagerforvalter i vinhandelen og senere funktionær. I 1973 købte jeg hus i Kastrup og blev samme år gift med Birthe Ristorp Jensen (fra samme vinter). Jeg har en stor interesse i mit arbejde – vin, og bruger meget af min fritid på dette emne. Dyrker ellers tennis og havearbejde. – Nordrehøj Allé 3, 2770 Kastrup.

Marianne Dolainsky, Sønder Ringvej 72, 3., 4000 Roskilde.

Helle Vibeke Duchwaider, Joakim Larsensvej 3, 2000 København F.

Inge M. Dunn, Bakkevej 3, Lindholm, 9400 Nørresundby.

Jette Eriksen, Klintebjergvej 4, 5450 Otterup.

Åge Dahl Frandsen, Lindum, 7870 Roslev. – Efter skoleopholdet arbejdede jeg på en gård på Stevns, derefter elev på Lyngby Landbrugsskole i Hillerød. Efter et 3 måneders ophold i Sverige blev jeg karl på en gård på Århusegnen. Købte i 1971 min morbroders gård i Salling. Blev gift med Marianne (elev samme vinter) i 1972. – Ottingvej 3, 7861 Balling.

Reidun Fuhs, Bygaden 40, 4070 Kirke Hyllinge. – Tilbragte først 9 måneder på et frygteligt børnehjem, 1½ år på et internat for døve børn, 1 år i åndsvagebørnehave og 1½ år i en (såkaldt) normal børnehave. Tog så realeksamen på 2 års aftenkursus for at komme ind på børnehæseminarium, – alt imens jeg vikarierede i børnhave og var have»mand« og rengøringskone forskellige steder. Efter 3 år på Københavns Børnehaveseminarium er jeg nu børnehavepædagog., – og har »fået« 20 dejlige unger i en børnehave i Nærum. Jeg bor i et slags bofællesskab med 2 piger i en skøn Holtevilla – og har det dejligt! – Søvej 19, 2840 Holte.

Grete Glavind, Labæk 26, 4300 Holbæk.

Ulla Gravesen, Jupitervej 21, 2720 Vanløse.

Anne Marie Hansen Prip, Kattesund 4, 3., 8700 Horsens.

Birthe Anni Hansen, Børglumvej 40, 2., 2720 Vanløse.

Inger Hansen, Toftebjerggård, Ll. Valby, 4200 Slagelse.

Jens Lund Hansen, Harbovej 8, 3700 Rønne.

Lis Steen Hansen, Ordrup, 4370 St. Merløse.

Ole Iwang-Hansen, Oxholmvej 18, 1. th., 4760 Vordingborg. – 1/5-69 til 30/9-71 lagerass. ved Dansk Gartneriteknik, Brøndby Strand. Fra 15/11-71 lagerass. ved Odense kommune. 16. maj 1970 gift med

- Birthe Iwang (elev på samme hold som jeg). – Elmegårdsvej 15, 5681 Bellinge.
- Thorkild Libak Hansen, Nørrebrogade 156B, 3, 2200 København N.
- Winy Hansen, Reingöta 26, 3800 Torshavn, Færøerne.
- Hjørdis Marian Hemdorff, Emmerichsallé 34, 2792 St. Magleby. – Forpraktikant fra maj til september 69. Derefter på Tårnby Børnehaveseminarium til sommeren 71. Blev gift i oktober 71 og var så hjemmegående et par, da mine børn er født i januar 72 og marts 73. Siden marts 74 har jeg været ude på arbejdsmarkedet på fuld, i den samme børnehav, hvor jeg er endnu. Jeg kan også oplyse, at jeg er tillidsmand for institutionen. – Hjørdis M. Sørensen, Bryrupvej 86, 2770 Kastrup.
- Vibeke Henriksen, c/o Kruse, Sct. Hansgade 38, 4000 Roskilde.
- Stig Henriksen, Halgersdal, 7130 Juelsminde.
- Jette Højer, Wismorstræde 7, st. tv., 2791 Dragør.
- Stefani Sigridur Ingimundsdottir, Hringbraut 1, Hafnarfirdi, Island.
- Birthe Iwang, Vejrup, 6740 Bramming – 1/5-69 til 30/9-91 kontorassistentaspirant ved Københavns Folkeregister. Fra 15/11:71 assistent ved Odense Skattevæsen. 16. maj 1970 gift med Ole Hansen (elev på samme hold som jeg). Har en dejlig datter på 3½ år og arbejder nu kun den halve dag ved Odense skattevæsen. – Elmegårdsvej 15, 5681 Bellinge.
- Marianne Jennes, Lyngbygårdsvej 106, 2800 Lyngby.
- Bodil Jeppesen, Vibevej 7, 3360 Stenløse. – Efter højskolen arbejde på Toms Fabrikker i Ballerup. 1/6 1970 flyttet sammen med Lasse Brandt (elev samme år). Job i skotøjsforretning 2 år, i mejeri 3 år samt forskellige småjobs. 1/8-76 blev jeg ansat som hjemmehjælper, hvilket jeg er i dag. Jeg arbejder 4 - 5 timer om dagen, resten af tiden bruges til interesser såsom syning, tegning, sang, dans, badminton, bordtennis osv., osv. – men vigtigst af alt, til at være menneske. Har i en del år efter højskolen været aktiv inden for UFO-sagen – udgivelse af blad, studiekredse m.v. Vi kører stadig studiekredse, men nu i filosofi, livsforståelse, meditation, selvforståelse og trivsel. Dette optager en stor del af min/vores tid, så jeg/vi arbejder kun den halve dag for »samfundet«, reste af tiden for os selv og vore medmennesker. Vi har efter fælles ønske ingen børn. – Utterslevtorv 4, st., 2400 København NV.
- Gitte Jensen, Astrupvej 85, 1, 2700 Brønshøj.
- Anne Marie Jørgensen, Rødovrevej 99, 2610 Rødovre.
- Birte Ristorp Jensen, Skolevænget 25, 2770 Kastrup. – Medhjælp i 3 forskellige daginstitutioner i tiden fra 5/5-1969 til 15/8-1970. Kom på

Tårnby Børnehaveseminarium i 1970 og påbegyndte den 3-årige uddannelse. Færdig sommeren 1973, købte hus sammen med Sven Erik Clausen fra samme hold. Gift 3/11-73. Arbejdede som vikar i vuggestue efter uddannelsen og fik senere job i en børnehave. I 1976 skiftede jeg job og var med til at oprette en helt ny institution, arbejder stadigvæk der. I min fritid arbejder jeg i mange forskellige udvalg inden for FDF/FPF, og rejser en del rundt i hele landet. – Nordrehøj Allé 3, 2770 Kastrup.

Inge Lise Jørgensen, Vestervej 43, 2600 Glostrup.

Palle Jørgensen, Samsøgade 75, Århus C. – Efter endt højskoleophold vagabond i Europa i ca. 1 år. Dernæst har jeg arbejdet som medhjælper i børnehave, fritidshjem, plejehjem og andre institutioner. I dag er jeg arbejdsløs. Til foråret rejser jeg fra Danmark og bosætter mig i Norge. – Nordborggade 59, 8000 Århus C.

Marianne Knudsen, Kastelvej 5, 2100 København Ø.

Marianne Koustrup Andersen, Vesterbrogade 51, Købehavn V. – Efter opholdet på Vallekilde arbejdede jeg på to vuggestuer, inden jeg blev optaget på børnehaveforsøgsseminariet i Skovtofte. Jeg blev gikft sommeren 1972 med Åge Frandsen (elev samme år). I 1972 fik jeg også min uddannelse. I april 1973 kom Anne Mette til verden, og jeg var hjemmegående landbokone, indtil hun var 10 mdr. Fik da arbejde på en vuggestue i Skive indtil Christian meldte sin ankomst i august 1975. Jeg er nu hjemmearbejdende, hvor jeg giver et nap med i landbruget, når det tiltrænges. Desuden er jeg nu på tredje vinter leder af en legestue to eftermiddage ugentlig. – Marianne Koustrup Frandsen, Ottingvej 3, 7861 Balling.

Bente Krebs, Alléhuset, 3630 Jægerspris. – Uddannet fra Tårnby Børnehaveseminarium 1969-71. Vikar i forskellige børnehaver det første år. Siden fastansat i børnehaven Skottegården, Kastrup. Fra 1976 som konst. leder. Deltaget i mange kurser rundt om på diverse seminarier. Deltager til stadighed i jazzgymnastik og klubsvømning. Købt hus juni 77 i Allerød. – Stærevang 7, 3450 Allerød.

Hanne Haftholm Kristensen, Oehlschlægersgade 12, 4200 Slagelse.

Jens Kristensen, Saugstrup, Jebjerg, 7870 Roslev.

Jette Bjerregård Kristiansen, Ndr. Ringvej 34, 2., 2600 Glostrup.

Winni Kyhl, Michael Beringsvang 3, 2., 2650 Hvidovre.

Randi Kürstein, Svejgårdsvvej 41, 2900 Hellerup.

Kirsten Larsen, K.P.E. Hartsmannsallé 63, 1., 2500 Valby.

Lis Dahm Larsen, Torpe, 4160 Herlufmagle.

Solvejg Breinholt Laursen, Iller Nørvang, 8643 Ans By. – Efter højskoleopholdet tog jeg ½ år til London, hvorefter jeg blev optaget på

Sydsjællands Børneforsorgsseminarium, Hindholm. I sommeren 72 blev jeg færdig som børneforsorgspædagog og siden arbejdet på henholdsvis Observationshjemmet i Glostrup, vuggestuen i Karlslunde og familieinstitutionen »Grøften« i Askerød, Greve Strand, som jeg var med til at starte, og hvor jeg siden har arbejdet som stedfortræder. I 75 byggede min mand og jeg hus på en gammel grund ved Greve Strand, hvor vi nu bor. – Klaris-Jensen, Greve Strandvej 114, 2670 Greve Strand.

Conni Lind, Olgasvej 25, st., 2950 Vedbæk.

Mette Liisberg, Kildebakkegårdsallé 227, 1. th., 2860 Søborg. – Begyndte august 69 uddannelse som teknisk tegner. Færdiguddannet 1970, og har siden haft job – de sidste 3 år på Statens Vejlaboratorium i Roskilde. Købte i 1976 rækkehus i Roskilde, hvor jeg er meget glad for at bo. Er gift med civilingeniør Karsten Ravn og har en dreng – Tom, født marts 1972. Er medlem af forældrerådet i fritidshjemmet, hvor min søn går, og går til badminton en gang om ugen med kolleger. – Mette Liisberg Ravn, Løvsangervej 76, 4000 Roskilde.

Ancher Müller, Vallensgård, 3720 Åkirkeby.

Inger Nilausen, Vester Paradisvej 19b, 2840 Holte.

Lone V. Nielsen, Stuckenbergsvej 21, 8210 Århus V.

Ole Sam Nielsen, Enghavegårdsvej 7, Bedeskov, Nr. Herlev, 3400 Hillerød.

Sven Erik Nielsen, Høve Mølle, 4550 Snæs.

Anne Marie Olsen, Nordvestvej 3, 3230 Græsted.

Sonja Thorup Pallesen, Frijsendalsvej 75, Sall, 8540 Hammel. – Fra 1969 til 1974 sekretær på bladet Helse i København. I 1971-72 realkursus på aftenhold og 1972-74 studenterkursus (nysproglig) med henblik på at læse til lærer, men finder undervejs ud af, at jeg hellere vil læse til agronom og må så tage suppleringskursus i fysik, matematik og kemi for at kunne søge ind på Landbohøjskolen. Består prøven og søger ind på Landbohøjskolen sommeren 1975, men får afslag på grund af for lav kvotient, hvorefter jeg arbejder som sekretær i et år – denne gang i et ingeniørfirma. Sommeren 1976 søger jeg ind på Frederiksberg Seminarium og bliver optaget – og læser altså nu til lærer på tredje år. Sideløbende med dette har jeg et deltidsjob som sekretær i Komiteen for Sundhedsoplysning. På seminarier er jeg aktiv i det studenterpolitiske arbejde, og jeg har nu i nogle år været med i en lokalgruppe (Østerbro) af organisationen til Oplysning om Atomkraft. – Marstalsgade 11, st. tv., 2100 København Ø.

Lizzie Pedersen, Killerup, 4990 Sakskøbing.

Jette Petersen, Åboulevarden 34E, 5., København N.

Lisette Wallensten Petersen, Vald. Sejrs Vej 47, 4300 Holbæk.

Mette Pedersen, Tornerosevej 81, 2730 Herlev.

Niels Chr. Petersen, Kalundborgvej 54, 4300 Holbæk. – Efter højskolen arnejde som typograf indtil jeg startede en læreruddannelse på Den frie Lærerskole, Ollerup, hvor jeg blev færdig 1974. Derefter 1 års pause med forskelligt arbejde. Fra 1975 har jeg arbejdet på Efterskolen ved Kalundborg, som august 1979 flytter til Mørkøv. Er gift og har 2 børn. – Efterskolen ved Kalundborg, Lerchenfeldvej 102, 4400 Kalundborg.

Christine Rasmussen, Solkær 6, 1. th., 2610 Brøndbyøster. – g. Abel Magid, Magelund 16, st., 2660 Brøndby Strand.

Knud Rasmussen, Øster Åby pr. Skårup, Fyn. – Har filosoferet. – Korsørgade 18, 2. tv., 2100 København Ø.

Maj Rasmussen, Eckerbergsgade 25, 2., 2100 København Ø.

Lene Refsholm, Birkevej 1, Ll. Værløse, 3500 Værløse.

Agnete Sauer, Løgstørvej 70, 9600 Års. – Efter skoleopholdet rejste jeg til Norge, hvor jeg 1 år arbejdede i en forretning i nærheden af Oslo. Da jeg kom tilbage til Danmark, slog jeg mig ned i Århus, hvor jeg i knap 2 år arbejdede på kontor ved et entreprenørfirma, derefter blev jeg ansat ved toldvæsenet i samme by. I 1976 flyttede jeg til Ålborg, da min man Bent var ansat ved toldvæsenet der. Jeg fik arbejde ved Ålborg Portland, hvor jeg er i marketingsafdelingen. Vi blev gift i 1977 og har en datter, Anne, på 4 mdr. – g. Mortensen, Stenkrogen 3, Rebild, 9520 Skørping.

Dothe Schrøder, Falkoner Allé 112, 3., 1952 København V.

Cheryl Lee Secher, 29 Central St. Manchester, Mass. 01944 USA.

Anne Bithe Ploug Snoer, Ingridsvvej 5, 2800 Lyngby.

Bjarne Svendsen, »Frydenlund«, Holt, 3230 Græsted.

Arne Sørensen, Dollerup, 9292 Blenstrup. – Efter at være kommet over chocket ved at forlade højskolen – der var jo trods alt en verden udenfor – havde jeg en del småjobs. Det var ellers meningen at satse på en fremtid ved landbruget, men det syntes økonomisk uoverskueligt, hvorfor jeg valgte at blive politibetjent. Jeg startede i Gladsaxe, hvor jeg var i godt fem år, inden jeg blev forflyttet til Løgstør i 1976, og her har jeg nu mit faglige virke. Blev gift i 1972. Har 2 børn, en dreng på 6 og en pige på 4. – Grøndlandsvej 14, 9670 Løgstør.

Svend Prip Sørensen, Sortemosevej 2, 2730 Herlev.

Troels V. Sørensen, Råbrovej 24, Smørum, 2760 Måløv. – I forlængelse af højskoleopholdet blev jeg formand for Vallekilde Højskoles Elevforening. I ørenes løb forskellige småjobs, incl. værnepligt og landbrug i Glumsø, indtil jeg havnede som kontorassistent om dagen,

lærerstuderende om aftenen og familiefar resten af døgnet – alt sammen med basis i det traditionelle parcel hus i Herlev. – Vingetof-
ten 198, 2730 Herlev.

Kenichi Takefusa, »Frydenlund«, Holt, 3230 Græsted.

Svend Hougård Thomsen, Torvet, 9300 Sæby.

Anette Udby, Godthåbsvej 54, 4300 Holbæk.

Annelise Westergaard, St. Fuglede st., 4480 St. Fuglede. – Efter højsko-
leopholdet var jeg forpraktikant 1 år i Gørlev børnehave, som jeg var
med til at starte. I september 69 købte min forlovede Bjarne Ander-
sen og jeg hus. Derefter var jeg på systue i Reerslev alt imens jeg søgte
på seminarium, men efter to afslag grundet pladmangel opgav jeg
det. I maj blev Bjarne og jeg gift og jeg blev hjemmeløbende. Vi har to
børn – Hans-Henrik på 5½ og Henriette på 1½. Vi har endvidere en
masse dyr: Duer, undulater o.a. Vi har begge været bestyrelsesmed-
lemmer i Slagelse Skytteforening. – Andersen, Skovvejen 55, 4291
Ruds Vedby.

Pernille Christiansen, Byejejen 30, Osted, 4000 Roskilde.

Sommerholdet 1969

Ina Berthelsen, Syrenvænget 5, 2830 Virum.

Kirsten Binne, Rødovrevej 345, 2610 Rødovre. – Efter opholdet på Vallekilde søgte jeg på Skovtofte Børneforsorgsseminarium og blev optaget pr. 1/8-70. Den 26/6-70 blev jeg gift med Tommy, som jeg kendte, mens jeg gik på Vallekilde. Vi fik en søn, Morten, februar 73, og jeg blev færdig som pædagog i december 73. Jeg gik hjemme et år efter Mortens fødsel og begyndte så som halvdagspædagog i en vuggestue. I maj 76 fik vi en søn til – Carsten, og jeg fortsatte med halvdagsjob derefter. Vi købte hus i 1976. – Brnadsstrupvej 21, 2610 Rødovre.

Ejvind Bordling, Øster Søgade 86, 2100 København Ø.

Else Merete Bøcker, Skibelundvej 31, 2720 Vanløse.

Biy Christiansen, Snekkerup Maskinfabrik, 4140 Borup.

Lars Christiansen, Edvard Griegsgade 15, 2100 København Ø.

Lis Fischer Fannike, Hjallesevej 34, st.tv., 5000 Odense.

Ida Friese, Rønhaven 10, 2500 Valby.

Gerda Gram, Risbjerggårdsallé 21, 2650 Hvidovre.

Birthe Meyer Hansen, Svinget 13, 2. th., 2300 København S. – Et år efter højskoleopholdet stavede jeg på børnehaveseminaret Fröbel-Højskolen, hvorfra jeg dimitterede i 1973. Flyttede derefter til Kalundborg i vores selvbyggede hus, og jeg begyndte som stedfortræder i en vuggestue. Gift i 74 med elektriker Flemming Nielsen – fik Kenneth i 75 og Martin i 78. Er i mellemtiden blevet assistent i dagplejeformidlingen og kører rundt i Kalundborg og omegn og »tilser« dagplejemødre. – Nielsen, Tøjbjergvej 19, 4400 Kalundborg.

Kirsten Hansen, Borgbjergsvej 45, 4. vær. A2, 2450 København SV.

Lise Hansen, Risby Skov, 4750 Lundby.

John Hauch, Scharlingsvej 21, 3. tv., 2500 Valby.

Ole Jacobsen, Mellemtoftevej 1, 2600 Glostrup.

Allan John Jensen, Tornerosevej 105, 2730 Herlev.

Birthe Lykke Jensen, Møllestræde 18, 1., 3400 Hillerød.

Ellen Jensen, H. C. Andersensgade 32, 1., 5000 Odense.

Tove Jensen, Fensmarksvej, 4684 Holme Olstrup. – Først beskæftiget på

plejehjem ca. 3 år. Så TF-aftenskole – praktikplads som beskæftigelsesmedhjælper. Uddannet på omsorgsseminariet Odense som omsorgskonsulent. Derefter arbejdet som omsorgsmedhjælper i ændsvageforsorgen. Nuværende arbejde: Leder terapi-afdelingen på plejehjem som beskæftigelsesvejleder. Ugift, 1 barn. – Kildemarksvej 131, 1. tv., 4700 Næstved.

Elisa Kanuthsen, Chr. 10. Allé 172, 2800 Lyngby.

Dan Kruse, Riserup Apotek, 4840 Nr. Alslev. – 1971: HF-eksamen. 1975: Lærereksamen fra Vordingborg Statsseminarium. 1975-78: Lærer i folkeskolen. 1978: Salgskonsulent (sælger undervisningsmaterialer til skoler). – Riserup Apotek, 4840 Nr. Alslev.

Tommy Georg Larsen, Gyldenlakvej 8, 2300 København S.

Karen Margrethe Laurberg, Kærbøl, Ribe. – Efter højskoleopholdet blev jeg ansat som biblioteksassistent på Ribe Folkebibliotek. Dette job har jeg nu har i 9 år og er stadig meget glad for det. I 1971 blev jeg gift med Jørgen, som står for at skulle holde sin første maleriudstilling, og vi bor i en dejlig lejlighed midt inde i Ribe. Vi har ingen børn. – Skaarup, Præstegade 3, 6760 Ribe.

Karin Laustrup, Nørrekær 139, 3. tv., 2610 Rødovre.

Lone Lausen, Exnersvej 13, 2930 Klampenborg.

Aase Lindenskov, Østergade 37, 4000 Roskilde - 1969: HF på Blågård Seminarium. 72: Biblioteksmedhjælper på Tåstrup Bibliotek. 73: Søtoftegård Højskole, køkken og gartneri. 75: Gartneri, bio-dynamisk på Capellagården, Øland, Sverige. 75-76: Steinerseminariet, Järna + bio-dynamisk linie. 77: Biblioteksmedhjælper i Roskilde, forskellige gartnerikurser. 78: Bio-dynamisk gartneri i Värmland, Sverige. – Bässeberg, Nyskoga, S-680 48, Kristinefors.

Alice Lygaard, Rødehus, Markeslev, 4300 Holbæk. – Efter opholdet på Vallekilde havde jeg nogle små jobs. Derefter begyndte jeg en uddannelse som histo-laborant på Pat. inst. Centralsygehuset i Holbæk. Efter 8 år som sådan fungerer jeg nu som cytologlaborant, hvor jeg for tiden arbejder med den såkaldte livmoderhalskræftundersøgelse. I mellemtiden er jeg blevet gift og hr 2 drenge på henholdsvis 4 og 2½ år. Vi har et husmandssted med får, høns, katte og hund. – Højlystvej 36, Kissrup, 4300 Holbæk.

Katrin Michelsen, J. Paturssonargöta 53, 3800 Thorshavn, Færøerne. – Bremensgade 14, st. th., 2300 København S.

Lene Møller, Tornbakken 43, 2830 Virum. – Efter højskoleopholdet kom jeg i behandlingsbørnehaven på Ortopædisk Hospital. Sommeren 1970: kontorassistent. I 1972 blev jeg gift med Anders Kronborg. Januar 1974 job som kontorassistent i Magasin, men afskediget på grund af graviditet.

- Jeg var heldig at få et vikariat, inden jeg fik Christian. Efter barselsorlov har jeg været ansat i Søllerød kommune som dagplejemor. – Mothsvej 36, 2840 Holte.
- Anders Kroborg, Ydby, 7781 Hurup, Thy. – Efter højskolen tog jeg et-årig handelseksamen på regnskabslinien, og blev ansat på et revisionskontor. Derefter fik jeg en stilling som bogholder ved Dansk Esso A/S. I 1972 blev jeg igen ansat hos en statsautoriseret revisor. Efter 3 år fik jeg en stilling hos en registreret revisor og læser samtidig til merkonom i revision. Jeg blev gift med Lene Møller i 1972, og efter at have boet forskellige steder har vi nu købt eget hus i Holte. – Mothsvej 36, 2840 Holte.
- Conny Rud Nielsen, »Abildgård«, Landsgrav, 4200 Slagelse.
- Ingrid Nielsen, Glænøvej 350, 4230 Skælskør.
- Sonja »Oehlschläger« Pedersen, Ibækvej 2, Vinding, 7100 Vejle. – Jeg arbejdede som sygehjælper i ca. 1½ år på et plejehjem. Derefter var jeg et års tid ufaglært omsorgsassistent inden for DK1 i Brejning ved Vejle. I mellemtiden var jeg blevet gift og i efteråret 1971 fik vi en dreng, hvorefter jeg blev hjemmegående i nogle år. I 1974 fik vi endnu en dreng. I 1976 begyndte jeg igen at arbejde som sygehjælper, nu på et stort plejehjem i Vejle, hvor jeg endnu er ansat som aftenvagt på halv tid. – Birkemosen 14, Grejs, 7100 Vejle.
- Erna Olsen, Paludan Müllersvej 22, 8000 Århus C.
- Frede Pedersen, Kløverprisvej 92, 1. tv., 2650 Hvidovre.
- Vibeke Rasmussen, Korsgade 43, 1. o/g., 2200 København N.
- Vibeke Salomon, Gladsaxe Møllevej 154 C, 2860 Søborg.
- Anne Siggaard Christoffersen, Marienborgallé 37, 2860 Søborg.
- Poul Erik Svendsen, Nordahl Griegsvej 18, 2860 Søborg. – Efter opholdet på Vallekilde højskole gik jeg to år på HF-kursus i København, tog eksamen i 1971. Læste videre på seminar i Tønder, blev lærer i 1975 og underviser nu på fjerde år i den danske folkeskole i en vestfynsk stationsby. – Lærkevej 1, 5560 Årup.
- Jan Spangenberg, Rosenvængets Allé 46, 2100 København Ø.
- Inge Stræde Thalund, »Østergård«, Lundforlund, 4200 Slagelse.
- Jill Thomas, Ålborggade 3, 1., 2100 København Ø.
- Lars Visti Thorup, Skelhøje, 8800 Viborg.
- Ulla Visenberg, Nørregårdsvej 152, 2610 Rødovre.

Adresseliste for 1977/78

VINTERSKOLEN

Helle Andersen, Frederiksborgvej 14, 4. s., 2400 København NV. Tlf. 01 - 85 29 89.

Carsten Andersen, Vallestrupvej 21, 4300 Holbæk. Tlf. 03 - 48 25 99.

Anne Marie Ballesgaard, Vivegården, 4735 Mern. Tlf. 03 - 79 61 53.

Ole Bay, Vordingborgvej 178, 4681 Herfølge. Tlf. 03 - 67 43 38.

Jan Berthelsen, Langøgade 13, 2. st. tv., 2100 København Ø. Tlf. 01 - 20 34 12.

Carl Johan Breum, c/o Flinterupgård, Kirke Flinterup, 4180 Sorø.

Hanne Clemmensen, Værebroparken 22, 5. s., lejl. 3, 2880 Bagsværd.

Dorthe Christiansen, Strandvejen 47, 3300 Frederiksværk. Tlf. 03 - 12 26 43.

Vibeke Dalskov, Kystvej 8, 3050 Humlebæk. Tlf. 03 - 19 18 05.

Poul Frantzen, Ådalsvej 17, 3000 Frederiksværk.

Niels Erik Fyhr, Sorøparken 1, 1. st. tv., 4180 Sorø.

Lena Frost, Obstrupvej 23, 8320 Mårslet. Tlf. 06 - 29 03 97.

Liselotte Hansen, Nørrevænget 14, 4800 Nykøbing F. Tlf. 03 - 85 18 83.

Elsø Haakonsson, Brydetoftevej 6, 3200 Helsingør (Nordsjælland). Tlf. 03 - 29 61 13.

Bente Markmann Jakobsen, Brovandevej 6, 9990 Skagen. Tlf. 08 - 44 21 96.

Karin Jensen, Knabstrupvej 30, 4420 Regstrup.

Jens Jensen, Elmevænget 5, 4600 Køge. Tlf. 03 - 65 34 72.

Vagn Jensen, Strongevej 36, Lustrup, 6760 Ribe. Tlf. 05 - 42 09 80.

Flemming Johansson, Allegade 15, st. th., 3000 Helsingør. Tlf. 03 - 21 54 44.

Karen Margrethe Jørgensen, Bjelkes Allé 17, 2. s. tv., 2200 København N. Tlf. 01 - 29 23 12.

Anne Gitte Schalls Jørgensen, »Kørslundegård«, Rishøjvej 3, 4490 Jerslev, Sjælland. Tlf. 03 - 49 53 21.

Pernille Klerk, Lille Strandstræde 22, 3. s., 1254 København K. Tlf. 01 - 11 80 96.

- Kurt Lauge Kristensen, Kærlundevej 16, st. th., 2730 Herlev. Tlf. 01 - 91 57 63.
- Jan Kristensen, Spangsbjerggade 42, 6700 Esbjerg. Tlf. 05 - 12 11 80.
- Pia Larsen, Bygaden 9, Herslev, 4000 Roskilde. Tlf. 03 - 40 21 07.
- Henrik Laustsen, Søstræde 11, Annisse, 3200 Helsingør. Tlf. 03 - 28 60 48.
- Henrik Laustsen, Tavlekørvejsvej 128, 2650 Hvidovre. Tlf. 01 - 78 29 16.
- Frank Lilja, Absalonsgade 20, 4. tv., 1658 København V. Tlf. 01 - 22 70 31.
- Klaus Siewert-Lohse, P. Knudsensgade 5, 1 s., 2450 København SV.
- Bente Lorentzen, 3981 Kap-Tobin, Grønland.
- Trine Mahler, Vilh. Topsøesvej 7, 1. s. tv., 2500 Valby. Tlf. 01 - 16 31 87.
- Astrid Søgaard Mathiesen, Gørlundevej 10, 3140 Ålsgårde. Tlf. 03 - 24 00 08.
- Louise Markussen, Kaersut, 3961 Umanaq, Grønbland.
- Dorthe Marg. Nielsen, Mågevej 14, 3300 Frederiksværk. Tlf. 03 - 12 06 28.
- Merete Åboc Nielsen, Ålehusvej 17, Ravnstrup, 4160 Herlufmagle.
- Lene Nielsen, Kongens Have 1, Nødebo, 3480 Fredensborg. Tlf. 03 - 28 15 24.
- Lisbeth Damgaard Nielsen, Vestensborg Allé 38, 4800 Nykøbing F. Tlf. 03 - 85 06 97.
- Lars Bo Pedersen, Borgergade 11, 4241 Vemmelev. Tlf. 03 - 58 22 00.
- Holger Pedersen, Bakkendrupvej 2, 4281 Gørlev. Tlf. 03 - 55 53 28.
- Knud Hvid Pedersen, Tømmerupvej 10, 4440 Mørkøv. Tlf. 03 - 47 90 11 el. 47 91 13.
- Allan Petersen, »Skovhuset«, Strandvejen 345, 9340 Aså. Tlf. 08 - 85 14 92.
- Bjørn Sand, Rundhøj Allé 45, 8270 Højbjerg. Tlf. 06 - 14 82 57.
- Lone Steffensen, Toftevej 18, 5771 Stenstrup, Fyn. Tlf. 09 - 26 12 28.
- Finn Sørensen, Værebrovej 104:07, 2880 Bagsværd. Tlf. 01 - 98 34 60.
- Mette Villadsen, Islandsvej 15, 4800 Nykøbing F. Tlf. 03 - 85 86 84.
- Jan Williams, Ålandgade 17, 4. s. tv., 2300 København S. Tlf. 01 - 95 94 36.
- Ulla Husted Østergaard, Grønnevej 24, 2. tv., 2830 Virum. Tlf. 02 - 85 88 39.

Sommerskolen 1978

3 MÅNEDERS OPHOLD

- Annette Andreasen, Meinungsgade 26, 4. tv., 2200 København N.
- Bodil Andresen, Algade 26, 5750 Ringe.
- Svend Berner, Niels Ebbesensgade 16, 3, 2000 København F.
- Ricard Bjørn, Pileborggade 5, st., 4100 Ringsted.
- Jan Buhr.
- Christian Carlsen, Høvej 37, 8520 Lystrup. Tlf. 06 - 22 42 58.

- Per-Ove Christiansen, Kornerupvej 7, 2700 Brønshøj.
 Jette Dahl, Gunløgsgade 35, 3. th., 2300 København S.
 Mai Gaard Hansen, Nordgårdsvej 11, Svogerslev, 4000 Roskilde, tlf. 03 -
 38 34 42.
 Karin Margaard Hansen, Obovej 25, 2730 Herlev, tlf. 02 - 91 27 33.
 Helle Hjortsholt, Røddageralle 95, 2610 Rødovre, tlf. 01 - 41 21 96.
 Bent Henriksen, Møllegade 19, st. tv., 2200 København N.
 Bjørn Jacobsen, Strandvangsvej 2A, 3060 Espergærde.
 Finn Anker Jensen, Skælskørvej 16, 4173 Fjenneslev.
 Else Jensen, Sølvgade 95. 5., 1307 København K.
 Gitte Pia Jensen, Lokesvej 7, 4100 Ringsted.
 Mogens Fisker Jensen, Fladbrovej 52, 8900 Randers.
 Kim E. Jensen, Valdemarsgade 33, 5. nr. 8, 1674 København V.
 Oda Jensen.
 Ole Klitå, Nørregade 9, 6700 Esbjerg.
 Gitte Mortensen, Østerlid Byvej 57, 7700 Thisted.
 Steen Lykkegård Nielsen, Allegade 27 B, 5000 Odense.
 Marianne Nielsen, Nyborgvej 67, 5772 Kværndrup.
 Joe Richard Nielsen, Svendelodden 6, 2400 København NV.
 Vibeke Nicolajsen, Ø. Farigmagsade 73, st. tv., 2100 København Ø.
 Kirsten Hummelose Pedersen, Nøkkedalen 31, 2730 Herlev, tlf. 02 -
 94 34 56.
 Jens Chr. Ø. Petersen, Tårnvej 479, 2610 Rødovre.
 John Rasmussen.
 Flemming Ris, Sorgenfrigårdsvej 57, 2800 Kgs. Lyngby.
 Hans Jørgen Schmidt, Dalslandsgade 8, Øresundskollegiet, G. 301, 2300
 København S.
 Tom Vædele, Bjørnssonsvej 79, st. 2500 Valby.
 Frank Vælum, Vermlandsgade 81, 2300 Københav S.

2 MÅNEDERS OPHOLD

- Lene Andersen, Højelsesvej 15, 4263 Ll. Skensved.
 Torsten Agerup, Gersonsvej 19, 2900 Hellerup.
 Allan Brovhhorst, Slotsgade 6, 3400 Hillerød, tlf. 03 - 26 00 87.
 Niels Danielsen, Rejnstrupvej 11, 4250 Fuglebjerg.
 Sten Donslund, Wesselsgade 2, 2. tv., 2200 København N.
 Kim Kerr Hansen, Paradisvænget 10, 3400 Hillerød.
 Susanne Kastholm Hansen, Rugvænget 34, st. tv., 2750 Ballerup.
 Pia Klinch Hanriksen, Trelleborgvej 6, 3650 Ølstykke.
 Steen Hansen, Ådalsparkvej 25, 2970 Hørsholm. Tlf. 02 - 86 00 16.
 Jesper Hansen, Nordhøjvej 10, St. Torøje, 4640 Fakse, tlf. 03 - 70 82 34.
 John Holmberg, Grandlundvej 13, st., 4700 Næstved.

- Connie Håkonsson, Hjulmagerstien 20, 3., 2300 København S.
 Kirstine Dalby Jensen, Vennersvej 30, Vellerup, 6950 Ringkøbing.
 Dan Jensen, Gl. Mosevej 174, 2800 Lyngby.
 Peter Malherbes Jensen, Hornbækvej 497, 3080 Tikøb.
 Inge Ernst Jensen, Sct. Annægade 51, 1. tv., 1416 København K.
 Erling Kuhre, Gaden 9, Årsdale, 3740 Svaneke.
 Børge Kjeldgård, Præstevænget 46, 2750 Ballerup.
 Søren Løvfeldt Larsen, Grønjordskollegiet blok II vær. 2105, 2300 København S.
 Niels Juul Larsen, Stationsalleen, 46-612, 2730 Herlev, tlf. 02 - 91 94 38.
 Tommy Kristensen, Julijs Blomsgade 45, st. tv., 2200 København N.
 Lone Krohn-Rasmussen, Klitmøllervej 29, 2, 2720 Vanløse.
 Vibeke Lange.
 Solveig Nielsen, Østre Parkvej 141, 4100 Ringsted, tlf. 03 - 61 25 79.
 Gunnar Magnusson, Månastig 3, Hafnarfjörður, Island, tlf. 91-51090.
 Rycard Nest, Njalsgade 44, 3. th., 2300 København S.
 Inger Schmidt Nielsen.
 Mogens Langhoff Rasmussen, K. M. Klausensgade 48, 5., 2450 KøbenhavnSV.
 Carsten Pålsson, Tyttebærvej 1, 2400 København NV.
 Finn Schults, Brydes Alle 60, st., 2300 København S.
 Erik Sandborg, Amager Boulevard 134, 2300 København S.
 Niels Jesper Trust, Sandagervej 12, 4640 Fakse, tlf. 03 - 71 44 55.
 Erik Tesby, Skovgårdsalle 189, 3500 Værløse, tlf. 02 - 48 46 97.

1 MÅNEDS OPHOLD

- Annette Ahnstrøm, Platanvej 20, 3600 Frederikssund.
 Ole Normann Andersen, Steins Plads 11, st., 2500 Valby.
 Anette Baron, Østergade 5A, 4180 Sorø, tlf. 03 - 63 30 24.
 Pia Carlsen, Laenvej 54, 8586 Ørum Dj.
 Per Høyer Christensen, Strandgårdshøj 8, 8400 Ebeltoft.
 Vibeke Ekvall, Bagsværdvej 44, 2800 Lyngby, tlf. 02 - 87 66 92.
 Jørgen Faurbye, Svinget 7, 3450 Allerød, Tlf. 03 - 27 27 39.
 Linda Gelder, Brandstrupvej 71, 2610 Rødovre.
 Jørgen Gillesborg Hansen, Alb. Naursvej 9A, 8270 Højbjerg.
 Signe Hjortskjær, Østervoldgade 20 vær. 519, 1350 København K.
 Henrik Herman, Rolighedsvej 106, 4700 Næstved.
 Edith Johansen, Klintevej 243, Hjertebjerg, 4780 Stege, tlf. 03 - 81 34 33.
 Søren Kjær, Sportsvænget 9, 8700 Horsens, tlf. 05 - 61 51 74.
 Niels Chr. Larsen, Sandgårdsvej 5, Grove, 7451 Sunds.
 Jan Larsen, Postrækken 7, 4684 Holme Olstrup.

- Kim Lykke Olsen, Havnevej 21, 3100 Hornbæk.
Gert Thru Nielsen, Strangårdshøj 13, 8400 Ebeltoft.
Carl Ricard Poulsen, Torvet, Agersted, 9330 Dronninglund.
Tom Eggert Pedersen, Elmealle 10A, 6622 Bække, tlf. 05 - 38 95 16.
Hanne Birthe Pedersen, Snogebækvej 29, vær. 18, 8210 Århus V., tlf. 06 -
15 50 21.
Hanne Rasmussen, Skivevej 61, 8800 Viborg.
Yvonne Rasmussen, Roskildevej 55, 403, 2500 Valby.
Anne-Mette Schmidt, Sundevedsgade 28, 3. th., 1751 København V., tlf. 01
31 31 99.
Kim Møller Sørensen, Rugvænget 13, 2750 Ballerup.
Jens Peder Strandby, Ved Kæret 4, 2740 Skovlunde.
Grethe og Niels Holst Svenningsen, Ndr. Kærvej 39, 8444 Balle.
Gorm Thorius, Sirgræsvej 52, 2770 Kastrup.

Nyt fra Landsforeningen af Højskoleelever

Landsforeningen af Højskoleelever (LaH) udgøres af 28 elevforeninger og har til formål at virke til gavn for den danske folkehøjskole, blandt andet gennem driften af Højskolernes Sekretariat i samarbejde med Foreningen af Folkehøjskoler i Danmark (FFD).

Det årlige repræsentantskabsmøde blev holdt weekend'en 3. - 4. juni 1978 på Ryslinge Højskole. Mødet vedtog at punktet valg til LaH's styrelse behandles på et ekstraordinært repræsentantskabsmøde inden 6 måneder. Dette skyldes hensyn til spørgsmålet om valg af ny formand for LaH, da Robert Pedersen på mødet meddelte, at han ønskede at fratræde. Robert Pedersen fortsætter som formand for Højskolernes Sekretariat.

Det ekstraordinære repræsentantskabsmøde afholdtes lørdag den 18. november 1978 på Brogården. Den ny bestyrelse ventes at få til opgave at finde en endelig løsning på formandsspørgsmålet samt forberede en grundig drøftelse af LaH's virksomhed på det næste ordinære repræsentantskabsmøde, som afholdes i april måned i forbindelse med en omlægning af regnskabsåret.

Angående økonomien blev det vedtaget fortsat at søge tipsmidler. Pengene anvendes til foreningens blad, udvalgsarbejde, sekretariatsudgifter, møder og lignende. Kontingentet fastsættes uændret til 75 øre pr. elevforeningsmedlem pr. år.

Kontaktudvalgte København/Århus

Der har været afholdt fire kontaktudvalgsmøder i København og to i Århus. I alt fjorten elevforeninger har været repræsenteret ved tolv personer i København og ni i Århus.

Formålet med kontaktudvalgene er at give elevforeningerne mulighed for at udveksle informationer og ideer. Det har derfor også været ganske naturligt at tage den identitetsdebat op, som repræsentantskabsmødet 1977 lagde op til. Nu er debatten så gået på i nogen tid og har handlet om LaH's formål, aktiviteter og dermed også struktur. Vigtigt er det, at der ikke er tale om en isoleret debat omkring LaH, men at der tages udgangspunkt i elevforeningernes situation. Derfor er det også vigtigt, at så mange elevforeninger som muligt er med i kontaktudvalgsarbejdet. For debatten må naturligvis på et tidspunkt føre frem til afklaring og beslutning byggende på et bredt grundlag.

Københavnskreds-samarbejdet

Københavnskreds-samarbejdet består af Askov-kredsen i København, Borups højskole, Højskoleforum, Den internationale Højskoles Københavnskreds og elevforeningerne fra Frederiksborg, Kalø, Skælskør og Vrå højskoler. Der har været holdt to aftenmøder – i februar med fhv. minister K. Helveg Petersen: »De aktuelle muligheder for at komme ungdomsarbejdsløsheden til livs« og i marts med studenterpræst Jens Brøndum: »Hvordan kommer vi til bevidsthed om ressourceproblematikken?« I efteråret har der med Højskoleforum som arrangør været afholdt en oplæsningsaften med højskolelærer Gunnar Eskildsen, Krabbesholm (det planlagte møde med Schultz Petersen om myter er udsat til foråret). Samarbejdet med Højskoleforum fortsætter de kom-

mende måneder, hvor man blandt andet vil interessere sig for det internationale børnear 1979.

Højskoleelever

På repræsentantskabsmødet i Ryslinge og på et senere styrelsesmøde blev det understreget, at man ønskede at bevare H. E. Form og indhold blev diskuteret og man fremsatte på repræsentantskabsmødet forslag om flere LaH informationer samt mere stoft fra de enkelte elevforeninger.

Redaktionen bestræber sig på at lave et alsidigt blad – så derfor er alle reaktioner og forslag særdeles velkomne. Bladet udkommer stadig med 4 numre pr. år, hvilket nok kan synes for lidt. Forslaget om 8 numre pr. år kunne absolut godt realiseres, men det kræver en arbejdskraft, som vi på nuværende tidspunkt ikke kan opdrive. Desuden er det et økonomisk spørgsmål, som ikke blot kan løses ved et eventuelt tilskud fra tipsmidlerne. For god ordens skyld må det bemærkes, at arbejdskraften er frivillig og ulønnet. Et forslag om lønnet sekretærhjælp er stadig uløst.

På repræsentantskabsmødet blev ideen om, at elevforeningernes bestyrelser burde tegne et kollektivt abonnement på 10 eksemplarer igen fremført – det støtter redaktionen naturligvis kraftigt, og vi har da også med glæde konstateret at et par elevforeningers bestyrelser har fulgt opfordringen.

PRIS: for enkeltabonnement i 1978, 15,- kr. Kollektivabonnement til én adresse: 10 - 49 eksemplarer: 10,- kr., 50 stk. og derover, indhent tilbud. Enkeltnumre efter aftale. En mindre prisstigning vil ventes for 1979.

ABONNEMENT: tegnes hos bladets kasserer på: Giro nr. 5 27 21 65, Sjælsøvej 51, 3460 Birkerød.

Internationalt udvalg

Udvalget har hovedsagelig beskæftiget sig med mulighederne for at videreføre kontakterne med elevforeningsorganisationer i de øvrige nordiske lande. LaH har deltaget i international konference om voksenundervisning på Nordens folklige Akademi, Kungälv i august, og der arbejdes på en fælles konference om arbejdsløshed og folkehøjskolesituationen foråret 1979 for særligt vidende og interesserede højskolefolk.

Trine Dirks

Nyt fra Højskolernes Sekretariat

I dag er der 83 højskoler med i Højskolernes Sekretariat, hvor HS arbejder med den udadvendte aktivitet for at få nye kredse af mennesker til de danske folkehøjskolars kurser.

Fællesbrochuren er et stort aktiv i dette oplysningsarbejde og er udsendt/uddelt i år med 75.000 eksemplarer. Brochuren er på 80 sider, og der er opført både lange og korte kurser deri.

De korte kurser trykkes også på en plakat, som er udsendt/uddelt med i alt 18.000 eksemplarer.

I foråret 1978 udsendte H.S. en lille rød folder, som kort fortæller noget om folkehøjskolerne og om, hvordan man kan få flere oplysninger. Den er trykt i 54.000 eksemplarer, og der er udsendt/uddelt ca. 36.000 eksemplarer. Denne folder kan interesserede medlemmer få tilsendt, så elevforeningsmedlemmer kan uddele den til kommende interesserede unge eller ældre elever.

Ligeledes har H.S. udsendt/uddelt de enkelte højskolars egne brochurer og det drejer sig om i alt ca. 19.000 for de lange kursers vedkommende og ca. 33.000 for de korte kursers vedkommende, det vil sige ca. 52.000 brochurer i alt.

Omfanget af udsendelserne ses også på frankeringsmaskinen. I 1977 har det været ca. 42.000 forsendelser med en samlet portoudgift på ca. 55.000 kr.

Alle interesserede elevforeningsmedlemmer er velkomne til at aflægge Højskolernes Sekretariat et besøg i Vartov.

VARTOV i oktober

Arne Andresén

Redaktion:
GEORG VEIT . JØRN FUGL . HOLMER TRIER

Tegninger:
HOLMER TRIER

